

Bruxelles, 18. rujna 2018.
(OR. en)

7980/18

Međuinstitucijski predmet:
2018/0096 (NLE)

WTO 84
SERVICES 33
FDI 20
COASI 101

ZAKONODAVNI AKTI I DRUGI INSTRUMENTI

Predmet: Sporazum o zaštiti ulaganja između Europske unije i njezinih država članica,
s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane

SPORAZUM O ZAŠTITI ULAGANJA
IZMEĐU EUROPSKE UNIJE
I NJEZINIH DRŽAVA ČLANICA, S JEDNE STRANE,
I REPUBLIKE SINGAPURA,
S DRUGE STRANE

EUROPSKA UNIJA (dalje u tekstu „Unija”),

KRALJEVINA BELGIJA,

REPUBLIKA BUGARSKA,

ČEŠKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA DANSKA,

SAVEZNA REPUBLIKA NJEMAČKA,

REPUBLIKA ESTONIJA,

IRSKA,

REPUBLIKA HRVATSKA,

HELENSKA REPUBLIKA,

KRALJEVINA ŠPANJOLSKA,

FRANCUSKA REPUBLIKA,

TALIJANSKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA CIPAR,

REPUBLIKA LATVIJA,

REPUBLIKA LITVA,

VELIKO VOJVODSTVO LUKSEMBURG,

MAĐARSKA,

REPUBLIKA MALTA,

KRALJEVINA NIZOZEMSKA,

REPUBLIKA AUSTRIJA,

REPUBLIKA POLJSKA,

PORTUGALSKA REPUBLIKA,

RUMUNJSKA,

REPUBLIKA SLOVENIJA,

SLOVAČKA REPUBLIKA,

REPUBLIKA FINSKA,

KRALJEVINA ŠVEDSKA, i

UJEDINJENA KRALJEVINA VELIKE BRITANIJE I SJEVERNE IRSKE,

s jedne strane, i

REPUBLIKA SINGAPUR (dalje u tekstu „Singapur”),

s druge strane,

dalje u tekstu zajednički „stranke” ili pojedinačno „stranka”,

PREPOZNAJUĆI svoje dugogodišnje i snažno partnerstvo utemeljeno na zajedničkim načelima i vrijednostima koje se odražavaju u Sporazumu o partnerstvu i suradnji između Europske unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Republike Singapura, s druge strane, te važnost svojih gospodarskih, trgovinskih i ulagačkih odnosa, između ostalog kako se odražavaju u Sporazumu o slobodnoj trgovini između Europske unije i Republike Singapura (dalje u tekstu „EUSFTA”);

ŽELEĆI dalje jačati svoje odnose u okviru svojih općih odnosa i u skladu s njima te uvjereni da će se ovim Sporazumom stvoriti novo ozračje za daljnji razvoj ulaganja između stranaka;

PREPOZNAJUĆI da će se ovim Sporazumom dopuniti i promicati naponi usmjereni na regionalnu gospodarsku integraciju;

ODLUČNE jačati svoje gospodarske, trgovinske i ulagačke odnose u skladu s ciljem održivog razvoja u njegovoj gospodarskoj, socijalnoj i ekološkoj dimenziji te promicati ulaganja vodeći računa o visokom stupnju zaštite okoliša i rada te mjerodavnim međunarodno priznatim normama i sporazumima čije su stranke;

POTVRĐUJUĆI svoju predanost načelima održivog razvoja i transparentnosti kako se odražavaju u EUSFTA-i;

POTVRĐUJUĆI pravo svake stranke da donosi i provodi mjere koje su potrebne za postizanje legitimnih ciljeva politike kao što su socijalna sigurnost, zaštita okoliša, sigurnost, javno zdravlje i sigurnost te promicanje i zaštita kulturne raznolikosti;

POTVRĐUJUĆI svoje obveze u skladu s Poveljom Ujedinjenih naroda koja je potpisana u San Franciscu 26. lipnja 1945. i uzimajući u obzir načela utvrđena u Općoj deklaraciji o ljudskim pravima koju je donijela Opća skupština Ujedinjenih naroda 10. prosinca 1948.;

PREPOZNAJUĆI važnost transparentnosti u međunarodnoj trgovini i ulaganjima na korist svih dionika;

OSLANJAJUĆI SE na svoja prava i obveze iz Sporazuma o WTO-u i drugih multilateralnih, regionalnih i bilateralnih sporazuma i aranžmana čije su stranke, a osobito EUSFTA-e,

SPORAZUMJELE SU SE KAKO SLIJEDI:

PRVO POGLAVLJE

CILJ I OPĆE DEFINICIJE

ČLANAK 1.1.

Cilj

Cilj je ovog Sporazuma poboljšati ulagačku klimu između stranaka u skladu s odredbama ovog Sporazuma.

ČLANAK 1.2.

Definicije

Za potrebe ovog Sporazuma:

1. „obuhvaćeno ulaganje” znači ulaganje koje je u izravnom ili neizravnom vlasništvu ili pod izravnom ili neizravnom kontrolom obuhvaćenog ulagača jedne stranke na području druge stranke¹;

¹ Podrazumijeva se da ulaganja ostvarena „na području druge stranke” obuhvaćaju ulaganja ostvarena u isključivom gospodarskom pojasu ili epikontinentalnom pojasu, kako je predviđeno u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora od 10. prosinca 1982.

2. „ulaganje” znači svaka vrsta imovine koja ima obilježja ulaganja, uključujući obilježja kao što su ulaganje kapitala ili drugih resursa, očekivanje dobiti ili profita, preuzimanje rizika ili određeno trajanje. Ulaganje može biti u sljedećim oblicima:
- (a) materijalna ili nematerijalna, pokretna ili nepokretna imovina te sva druga vlasnička prava kao što su zakup, hipoteke i založna prava;
 - (b) poduzeće, uključujući podružnicu, udjele, dionice i druge oblike sudjelovanja u vlasničkom kapitalu poduzeća, uključujući prava koja iz njih proizlaze;
 - (c) obveznice, zadužnice i zajmovi te drugi dužnički instrumenti, uključujući prava koja iz njih proizlaze;
 - (d) druga financijska imovina, uključujući izvedenice, ročnice i opcije;
 - (e) ugovori po načelu „ključ u ruke”, ugovori o građenju, upravljanju, proizvodnji, koncesijama, podjeli prihoda i drugi slični ugovori;
 - (f) novčana ili druga potraživanja ili izvršenje ugovorne obveze koje ima gospodarsku vrijednost;

- (g) prava intelektualnog vlasništva¹ i *goodwill*; i
- (h) licencije, odobrenja, dozvole i slična prava odobrena na temelju domaćeg prava, uključujući sve koncesije za istraživanje, uzgoj, vađenje ili iskorištavanje prirodnih resursa.²

Prihodi koji se ulože smatraju se ulaganjem i nijedna izmjena oblika u kojem se imovina ulaže ili ponovno ulaže ne utječe na njihovo svojstvo ulaganja.

- 3. „obuhvaćeni ulagač” znači fizička osoba³ ili pravna osoba jedne stranke koja je ostvarila ulaganje na državnom području druge stranke;

¹ „prava intelektualnog vlasništva” znači:

- (a) sve kategorije intelektualnog vlasništva na koje se primjenjuju odjeljci od 1. do 7. dijela II. Sporazuma o trgovinskim aspektima prava intelektualnog vlasništva iz Priloga 1C Sporazumu o WTO-u (dalje u tekstu „Sporazum o TRIPS-u”), odnosno:
 - i. autorska i srodna prava;
 - ii. patent (koji, u slučaju Unije, uključuju prava proizašla iz svjedodžbi o dodatnoj zaštiti);
 - iii. žigovi;
 - iv. dizajni;
 - v. rasporedi planova (topografije) integriranih sklopova;
 - vi. oznake zemljopisnog podrijetla;
 - vii. zaštitu neobjavljenih informacija i
- (b) prava na zaštitu biljnih sorti.

² Podrazumijeva se da odluka ili presuda donesena u sudskom ili upravnom postupku sama po sebi ne čini ulaganje.

³ Pojam „fizička osoba” obuhvaća fizičke osobe sa stalnim boravištem u Latviji koje nisu državljani Latvije ili druge države, ali u skladu sa zakonima i propisima Latvije imaju pravo na putovnicu za osobe koji nisu državljani (*Alien's Passport*).

4. „fizička osoba stranke” znači državljanin Singapura ili državljanin jedne od država članica Unije, u skladu s njihovim zakonodavstvom;
5. „pravna osoba” znači svaki pravni subjekt koji je propisno osnovan ili na neki drugi način organiziran u skladu s primjenjivim pravom, radi stjecanja dobiti ili zbog drugog razloga, te neovisno o tome je li u privatnom ili državnom vlasništvu, uključujući bilo koje trgovačko društvo, zakladu, partnerstvo, zajednički pothvat, trgovca pojedinca ili udruženje;
6. „pravna osoba Unije” ili „pravna osoba Singapura” znači pravna osoba koja je osnovana u skladu s pravom Unije ili pravom neke države članice Unije odnosno pravom Singapura, čije se registrirano sjedište, središnja uprava¹ ili glavno mjesto poslovanja nalazi na području Unije odnosno državnom području Singapura. Ako pravna osoba ima samo registrirano sjedište ili središnju upravu na području Unije odnosno na državnom području Singapura, ne smatra se pravnom osobom Unije odnosno pravnom osobom Singapura, osim ako obavlja znatne poslovne djelatnosti² na području Unije odnosno na državnom području Singapura;

¹ „Središnja uprava” znači glavni ured u kojem se donose konačne odluke.

² Stranka EU smatra da je koncept „učinkovite i trajne veze” s gospodarstvom neke od država članica Unije, utvrđen u članku 54. Ugovora o funkcioniranju Europske unije, istovjetan konceptu „znatne poslovne djelatnosti”. U skladu s time stranka EU omogućuje pogodnosti ovog Sporazuma pravnoj osobi osnovanoj u skladu s pravom Singapura čije se registrirano sjedište ili središnja uprava nalazi na državnom području Singapura samo ako ta pravna osoba ima učinkovitu i trajnu gospodarsku vezu s gospodarstvom Singapura.

7. „mjera” znači svi zakoni, propisi, postupci, zahtjevi ili praksa;
8. „tretman” ili “mjera”¹ koju donosi ili održava jedna stranka uključuje tretmane ili mjere koje su donijeli:
- (a) središnje, regionalne ili lokalne uprave i tijela; i
 - (b) nevladina tijela u izvršavanju ovlasti koje su im povjerile središnje, regionalne ili lokalne uprave ili tijela;
9. „prihodi” znači svi iznosi koji su ostvareni ili proizlaze iz ulaganja ili ponovnog ulaganja, uključujući dobit, dividende, kapitalne dobitke, licencijske naknade, kamate, plaćanja povezana s pravima intelektualnog vlasništva, plaćanja u naravi i sve druge zakonite prihode;
10. „slobodno zamjenjiva valuta” znači valuta kojom se u velikoj mjeri trguje na međunarodnom deviznom tržištu i koja se u velikoj mjeri koristi u međunarodnim transakcijama;
11. „poslovni nastan” znači:
- (a) osnivanje, stjecanje ili održavanje pravne osobe; ili
 - (b) osnivanje ili vođenje podružnice ili predstavništva
- na području stranke u svrhu obavljanja gospodarske djelatnosti s ciljem uspostavljanja ili održavanja trajnih gospodarskih veza.

¹ Podrazumijeva se da su stranke suglasne da pojmovi „tretman” ili „mjera” uključuju nedjelovanje.

12. „gospodarska djelatnost” uključuje sve djelatnosti gospodarske naravi osim djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti, tj. djelatnosti koje se ne obavljaju na komercijalnoj osnovi ili u tržišnom natjecanju s jednim gospodarskim subjektom ili više njih;
13. „stranka EU” znači Unija ili njezine države članice, ili Unija i njezine države članice, u njihovim odgovarajućim područjima nadležnosti kako proizlaze iz Ugovora o Europskoj uniji i Ugovora o funkcioniranju Europske unije.

DRUGO POGLAVLJE

ZAŠTITA ULAGANJA

ČLANAK 2.1.

Područje primjene

1. Ovo se poglavlje primjenjuje na obuhvaćene ulagače i obuhvaćena ulaganja ostvarena u skladu s primjenjivim pravom, neovisno o tome jesu li takva ulaganja ostvarena prije ili nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma¹.
2. Neovisno o svim ostalim odredbama ovog Sporazuma, članak 2.3. (Nacionalni tretman) ne primjenjuje se na subvencije ili bespovratna sredstva koje osigurava stranka, uključujući zajmove, jamstva i osiguranje uz državnu potporu.

¹ Podrazumijeva se da se ovo poglavlje ne primjenjuje na tretman stranke prema obuhvaćenim ulagačima ili obuhvaćenim ulaganjima prije stupanja na snagu ovog Sporazuma.

3. Članak 2.3. (Nacionalni tretman) ne primjenjuje se na:

- (a) nabavu robe i usluga od strane vladinih agencija kupljenih za potrebe države, a ne s ciljem tržišne preprodaje ili s ciljem uporabe u opskrbi robom ili pružanju usluga za komercijalnu prodaju; ili
- (b) audiovizualne usluge;
- (c) djelatnosti koje se obavljaju u okviru izvršavanja javnih ovlasti na područjima stranaka; za potrebe ovog Sporazuma, djelatnost koja se obavlja u okviru izvršavanja javnih ovlasti znači svaka djelatnost osim djelatnosti koja se obavlja na komercijalnoj osnovi ili u tržišnom natjecanju s jednim dobavljačem ili više njih.

ČLANAK 2.2.

Ulagačke i regulatorne mjere

1. Stranke potvrđuju svoje pravo na reguliranje na svojem području radi ostvarivanja legitimnih ciljeva politike, kao što su zaštita javnog zdravlja, socijalne usluge, javno obrazovanje, sigurnost, okoliš ili javni moral, socijalna zaštita ili zaštita potrošača, zaštita privatnosti i podataka te promicanje i zaštita kulturne raznolikosti.

2. Podrazumijeva se da sama činjenica da stranka provodi reguliranje, između ostalog izmjenom svojih zakona, na način koji negativno utječe na neko ulaganje ili nije u skladu s očekivanjima ulagača, između ostalog s njegovim očekivanjima u pogledu ostvarivanja dobiti, ne predstavlja kršenje obveze iz ovog poglavlja.

3. Podrazumijeva se da odluka stranke da ne dodijeli, prodli ili održi subvenciju ili bespovratna sredstva:

- (a) ako na temelju domaćeg prava ili ugovora ne postoji posebna obveza dodjele, produljenja ili održavanja te subvencije ili tih bespovratnih sredstava; ili
- (b) ako je odluka donesena u skladu s eventualnim uvjetima povezanim s dodjelom, produljenjem ili održavanjem subvencije ili bespovratnih sredstava

ne predstavlja kršenje odredbi ovog poglavlja.

4. Podrazumijeva se da se ništa u ovom poglavlju ne smije tumačiti kao da sprečava stranku da prekine isplatu subvencije¹ ili da traži njezinu nadoknadu ako je tu mjeru naložio nadležni sud, upravni sud ili drugo nadležno tijelo², ili kao da se od te stranke zahtijeva da ulagaču za to isplati naknadu.

¹ U slučaju stranke EU „subvencija” obuhvaća „državne potpore” kako su definirane u pravu EU-a.

² U slučaju stranke EU nadležna tijela koja imaju pravo naložiti mjere navedene u članku 2.2. stavku 4. su Europska komisija ili sud države članice prilikom primjene prava EU-a o državnim potporama.

ČLANAK 2.3.

Nacionalni tretman

1. Svaka stranka obuhvaćenim ulagačima druge stranke i njihovim obuhvaćenim ulaganjima odobrava na svojem području tretman koji nije nepovoljniji od tretmana koji u sličnim situacijama odobrava svojim ulagačima i njihovim ulaganjima u odnosu na poslovanje, upravljanje, vođenje, održavanje, uporabu, uživanje i prodaju ili drugo raspolaganje njihovim ulaganjima.
2. Neovisno o stavku 1., svaka stranka može donijeti ili održavati sve mjere u pogledu poslovanja, upravljanja, vođenja, održavanja, uporabe, uživanja i prodaje ili drugog raspolaganja poslovnom jedinicom koje nisu u suprotnosti s obvezama iz njezina Rasporeda posebnih obveza iz Priloga 8-A odnosno Priloga 8-B poglavlju 8. (Usluge, poslovni nastan i elektronička trgovina) EUSFTA-e¹, ako je takva mjera:
 - (a) mjera koja je donesena najkasnije na dan stupanja na snagu ovog Sporazuma;

¹ Podrazumijeva se da mjera „koja nije u suprotnosti s obvezama iz Rasporeda posebnih obveza stranke iz Priloga 8-A odnosno Priloga 8-B poglavlju 8. (Usluge, poslovni nastan i elektronička trgovina) EUSFTA-e” obuhvaća sve mjere u pogledu svih sektora koji nisu navedeni u odgovarajućim rasporedima te sve mjere koje nisu u suprotnosti ni s jednim uvjetom, ograničenjem ili rezervom koji su navedeni za bilo koji sektor u odgovarajućim rasporedima, neovisno o tome utječe li takva mjera na „poslovni nastan” kako je definiran u članku 8.8. (Definicije) točki (d) EUSFTA-e.

- (b) mjera iz točke (a) koja se nastavlja, zamjenjuje ili mijenja nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma, pod uvjetom da ta mjera nije manje usklađena sa stavkom 1. nakon njezina nastavljanja, zamjene ili izmjene od te mjere prije njezina nastavljanja, zamjene ili izmjene; ili
- (c) mjera koja nije obuhvaćena točkom (a) ili točkom (b), pod uvjetom da se ne primjenjuje na obuhvaćena ulaganja ostvarena na području stranke prije stupanja na snagu takve mjere ili na način kojiim se uzrokuje gubitak ili šteta¹.

3. Neovisno o stavcima 1. i 2., stranka može donijeti ili izvršiti mjere kojima se obuhvaćenim ulagačima i ulaganjima druge stranke dodjeljuje nepovoljniji tretman od tretmana koji ta stranka u sličnim situacijama dodjeljuje svojim ulagačima i njihovim ulaganjima, podložno uvjetu da se te mjere ne primjenjuju tako da čine sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije u odnosu na obuhvaćene ulagače ili ulaganja druge stranke na području stranke ili da čine prikriveno ograničenje obuhvaćenih ulaganja, ako:

- (a) su potrebne radi zaštite javne sigurnosti, javnog morala ili za održavanje javnog reda²;

¹ Za potrebe stavka 2. točke (c), podrazumijeva se da se čimbenici poput činjenice da je stranka predvidjela razumno razdoblje za postupnu provedbu mjere ili da je stranka na bilo koji drugi način pokušala riješiti učinke mjere na obuhvaćena ulaganja koja su ostvarena prije njezina stupanja na snagu, uzimaju u obzir pri određivanju je li mjera uzrokovala gubitak ili štetu obuhvaćenim ulaganjima koja su ostvarena prije stupanja na snagu te mjere.

² Na iznimku u pogledu javnog reda može se pozvati samo ako postoji stvarna i dovoljno ozbiljna prijetnja jednom od temeljnih interesa društva.

- (b) su potrebne radi zaštite života ili zdravlja ljudi, životinja ili bilja;
- (c) se odnose na zaštitu neobnovljivih prirodnih resursa ako se te mjere primjenjuju zajedno s ograničenjima za domaće ulagače ili ulaganja;
- (d) su potrebne radi zaštite nacionalnog blaga umjetničke, povijesne ili arheološke vrijednosti;
- (e) su potrebne za osiguravanje usklađenosti sa zakonima ili propisima koji nisu protivni odredbama ovog poglavlja, uključujući one koji se odnose na:
 - i. sprečavanje obmanjujućih ili prijevarnih praksi ili rješavanje posljedica neispunjenja ugovornih obveza;
 - ii. zaštitu privatnosti osoba u vezi s obradom i širenjem osobnih podataka i zaštitu povjerljivosti osobnih evidencija i računa;
 - iii. sigurnost;

- (f) su namijenjene osiguravanju djelotvornog ili pravičnog¹ uvođenja ili naplate neposrednih poreza u odnosu na ulagače ili ulaganja druge stranke.

¹ Mjere koje za cilj imaju osiguranje djelotvornog ili pravičnog uvođenja ili naplate neposrednih poreza uključuju mjere koje stranka poduzima u okviru svog sustava oporezivanja koje:

- (a) se primjenjuju na nerezidentne ulagače ili ulaganja na temelju priznanja činjenice da se porezna obveza nerezidenata određuje prema oporezivim stavkama koje imaju izvore i koje se nalaze na području stranke;
- (b) se primjenjuju na nerezidente kako bi se osiguralo uvođenje ili naplata poreza na području stranke;
- (c) se primjenjuju na nerezidente ili rezidente kako bi se spriječili izbjegavanje ili utaja poreza, uključujući mjere za usklađenost;
- (d) se primjenjuju na ulaganja na području druge stranke ili s tog područja kako bi se osigurali uvođenje ili naplata poreza od takvih potrošača koji potječu iz izvora na području stranke;
- (e) razlikuju ulagače ili ulaganja koji podliježu porezu na temelju stavki oporezivih širom svijeta od drugih ulagača ili ulaganja, na temelju priznanja razlikovanja naravi porezne osnovice između njih; ili
- (f) služe određivanju, dodjeli ili raspodjeli prihoda, dobiti, zarade, gubitka, odbitka ili knjiženja koji se odnose na rezidentne osobe ili podružnice ili između povezanih osoba ili podružnica iste osobe, kako bi se održala porezna osnovica stranke.

Porezni pojmovi ili koncepti iz točke (f) i ove bilješke određuju se u skladu s poreznim definicijama ili konceptima, ili istovjetnim ili sličnim definicijama i konceptima, u skladu s domaćim pravom stranke koja poduzima mjeru.

ČLANAK 2.4.

Standard tretmana

1. Svaka stranka na svojem području odobrava za obuhvaćena ulaganja druge stranke pošten i pravičan tretman¹ i punu zaštitu i sigurnost u skladu sa stavcima od 2. do 6.
2. Stranka krši obvezu poštenog i pravičnog tretmana iz stavka 1. ako njezina mjera ili niz mjera čini:
 - (a) uskraćivanje pravne zaštite² u kaznenim, građanskim ili upravnim postupcima;
 - (b) temeljnu povredu zakonitog postupanja;
 - (c) očigledno proizvoljno postupanje;
 - (d) zlostavljanje, prisilu, zlouporabu ovlasti ili slično postupanje u zloj vjeri.

¹ Tretman iz ovog članka obuhvaća tretman obuhvaćenih ulagača kojim se izravno ili neizravno ometa obuhvaćene ulagače u poslovanju, upravljanju, vođenju, održavanju, uporabi, uživanju i prodaji ili drugom raspolaganju njihovim obuhvaćenim ulaganjima.

² Podrazumijeva se da sama činjenica da je zahtjev ulagača odbačen, odbijen ili je neuspješan ne čini sama po sebi uskraćivanje pravne zaštite.

3. Pri određivanju je li prekršena obveza poštenog i pravičnog tretmana, kako je utvrđena u stavku 2., sud može uzeti u obzir, ako je to primjenjivo, je li stranka dala određene ili nedvosmislene izjave¹ ulagaču kako bi ga potaknula na ulaganje, na temelju kojih su nastala opravdana očekivanja obuhvaćenog ulagača i na koje se obuhvaćeni ulagač opravdano oslanjao, ali koje stranka naknadno nije ispunila².
4. Na zahtjev jedne stranke ili preporuku Odbora stranke preispituju sadržaj obveze pružanja poštenog i pravičnog tretmana u skladu s postupkom za izmjene iz članka 4.3. (Izmjene), a osobito može li tretman koji se razlikuje od onih navedenih u stavku 2. također predstavljati kršenje poštenog i pravičnog tretmana.
5. Podrazumijeva se da se „potpuna zaštita i sigurnost” odnosi samo na obvezu stranke u pogledu fizičke sigurnosti obuhvaćenih ulagača i obuhvaćenih ulaganja.

¹ Podrazumijeva se da izjave s ciljem poticanja ulaganja obuhvaćaju izjave dane radi uvjeravanja ulagača da nastavi s ulaganjem, da ga ne likvidira ili da ostvari nova ulaganja.

² Podrazumijeva se da neispunjenje opravdanih očekivanja kako je opisano u ovom stavku samo po sebi ne predstavlja povredu stavka 2., te da takvo neispunjenje opravdanih očekivanja mora proizaći iz istih događaja ili okolnosti koji su uzrokovali kršenje stavka 2.

6. Ako je stranka samostalno ili preko bilo kojeg subjekta navedenog u članku 1.2. (Definicije) stavku 8. preuzela konkretnu i jasno izraženu obvezu u ugovornom pisanom obliku¹ prema obuhvaćenom ulagaču druge stranke s obzirom na ulaganje obuhvaćenog ulagača ili prema takvom obuhvaćenom ulaganju, ta stranka ne smije prekršiti ili ugroziti takvu obvezu izvršavanjem svojih državnih ovlasti² bilo:

- (a) namjerno; ili
- (b) na način kojim se u bitnome mijenja ravnoteža prava i obveza iz ugovorne pisane obveze, osim ako stranka osigura primjerenu naknadu kojom se obuhvaćenog ulagača ili obuhvaćeno ulaganje vraća u stanje u kojem bi bili da se sprečavanje ili ugrožavanje obveze nije dogodilo.

7. Ni kršenje neke druge odredbe ovog Sporazuma ni kršenje zasebnog međunarodnog sporazuma ne smatra se dokazom postojanja kršenja ovog članka.

¹ Za potrebe ovog stavka „obveza u ugovornom pisanom obliku” znači pisani dogovor koji je stranka, samostalno ili preko bilo kojeg drugog subjekta navedenog u članku 1.2. (Definicije) stavku 8., sklopila s obuhvaćenim ulagačem ili u pogledu obuhvaćenog ulaganja u obliku jednog ili više instrumenata i koji čini razmjenu prava i obveza te obvezuje obje strane.

² Za potrebe ovog članka stranka krši ili ugrožava obvezu vršenjem državnih ovlasti ako ona krši ili ugrožava tu obvezu donošenjem, održavanjem ili nedonošenjem mjera koje su obvezne ili izvršive na temelju domaćeg prava.

ČLANAK 2.5.

Naknada gubitaka

1. Obuhvaćenim ulagačima jedne stranke čija su obuhvaćena ulaganja pretrpjela gubitke zbog rata ili drugog oružanog sukoba, revolucije, izvanrednog stanja, pobune, ustanka ili nereda na području druge stranke ta druga stranka u pogledu povrata imovine, odštete, naknade ili drugog namirenja osigurava tretman koji nije nepovoljniji od onog koji osigurava svojim ulagačima ili ulagačima bilo koje treće zemlje, ovisno o tome koji je tretman povoljniji za predmetnog obuhvaćenog ulagača.

2. Neovisno o stavku 1., obuhvaćenim ulagačima stranke koji u bilo kojoj od situacija iz stavka 1. pretrpe gubitke na području druge stranke kao rezultat:

- (a) potpune ili djelomične rekvizicije njezina obuhvaćenog ulaganja od strane oružanih snaga ili nadležnih tijela druge stranke; ili
- (b) potpunog ili djelomičnog uništenja njezina obuhvaćenog ulaganja od strane oružanih snaga ili nadležnih tijela druge stranke koje u danim okolnostima nije bilo potrebno

druga stranka osigurava povrat imovine ili naknadu.

ČLANAK 2.6.

Izvlaštenje¹

1. Nijedna stranka neće izravno ili neizravno nacionalizirati, izvlastiti ili podvrgnuti mjerama koje imaju učinak jednak nacionalizaciji ili izvlaštenju (dalje u tekstu: „izvlaštenje”) obuhvaćena ulaganja obuhvaćenih ulagača druge stranke, osim:

- (a) za javnu svrhu;
- (b) u skladu s načelom zakonitog postupanja;
- (c) na nediskriminatornoj osnovi; i
- (d) uz plaćanje brze, odgovarajuće i djelotvorne naknade u skladu sa stavkom 2.

2. Naknada mora odgovarati poštenoj tržišnoj vrijednosti obuhvaćenog ulaganja u trenutku koji neposredno prethodi objavi izvlaštenja ili predstojećeg izvlaštenja, uvećanoj za kamatu po komercijalno razumnoj stopi, utvrđenoj na tržišnoj osnovi i uzimajući u obzir razdoblje od trenutka izvlaštenja do trenutka plaćanja. Ta naknada mora biti djelotvorno ostvariva, slobodno prenosiva u skladu s člankom 2.7. (Prijenos) i isplaćena bez odgode.

¹ Podrazumijeva se da se ovaj članak tumači u skladu s prilogima od 1. do 3.

Kriteriji vrednovanja koji se upotrebljavaju za određivanje poštene tržišne vrijednosti mogu uključivati vrijednost na temelju kontinuiteta poslovanja, vrijednost imovine uključujući prijavljenu poreznu vrijednost materijalne imovine i druge kriterije, prema potrebi.

3. Ovaj se članak ne primjenjuje na izdavanje obveznih licencija za prava intelektualnog vlasništva ako je to izdavanje u skladu sa Sporazumom TRIPS.

4. Sve mjere izvlaštenja ili vrednovanja na zahtjev pogođenih obuhvaćenih ulagača preispituje sudsko ili drugo neovisno tijelo stranke koja poduzima mjeru.

ČLANAK 2.7.

Prijenos

1. Stranka dopušta da se svi prijenosi povezani s obuhvaćenim ulaganjem izvršavaju u slobodno zamjenjivoj valuti bez ograničenja ili odgode. Ti prijenosi obuhvaćaju:

- (a) ulaganja u kapital, npr. glavna i dodatna sredstva za održavanje, razvoj ili povećanje obuhvaćenog ulaganja;
- (b) dobit, dividende, kapitalne dobitke i druge prihode te prihode od prodaje cijelog ili dijela obuhvaćenog ulaganja ili od djelomične ili potpune likvidacije obuhvaćenog ulaganja;
- (c) kamate, licencijske naknade, naknade za upravljanje, tehničku pomoć i druge pristojbe;

- (d) plaćanja izvršena u okviru ugovora koji je sklopio obuhvaćeni ulagač ili u okviru njegova obuhvaćenog ulaganja, uključujući plaćanja izvršena na temelju ugovora o zajmu;
- (e) dohodak i druge primitke od rada osoblja zaposlenog iz inozemstva čiji je rad povezan s obuhvaćenim ulaganjem;
- (f) plaćanja izvršena u skladu s člankom 2.6. (Izvlaštenje) i člankom 2.5. (Naknada gubitaka); i
- (g) plaćanja na temelju članka 3.18. (Pravorijeci).

2. Ništa u ovom članku ne tumači se tako da sprječava stranku da na pravedan i nediskriminatoran način primjenjuje svoje zakonodavstvo koje se odnosi na:

- (a) stečaj, nesolventnost ili zaštitu prava vjerovnika;
- (b) izdavanje vrijednosnih papira, budućnosnica, opcija ili drugih izvedenica i trgovanje njima;
- (c) financijsko izvještavanje ili vođenje evidencije u vezi s prijenosima ako je to potrebno radi pružanja pomoći tijelima za izvršavanje zakonodavstva ili financijskim regulatornim tijelima;
- (d) kaznena ili kažnjiva djela;
- (e) osiguravanje usklađenosti s rješenjima ili presudama donesenima u sudskim ili upravnim postupcima;

(f) socijalnu sigurnost, državne mirovinske programe ili obvezne programe štednje; ili

(g) oporezivanje.

3. U iznimnim okolnostima ozbiljnih teškoća ili njihove prijetnje za funkcioniranje ekonomske i monetarne politike ili tečajne politike u nekoj stranci, predmetna stranka može privremeno poduzeti zaštitne mjere u pogledu prijenosâ. Takve mjere moraju biti apsolutno nužne, ne smiju ni u kojem slučaju trajati duže od šest mjeseci¹ i ne smiju činiti sredstvo proizvoljne ili neopravdane diskriminacije između stranke i zemlje koja nije stranka u sličnim situacijama.

Stranka koja je donijela zaštitne mjere o tome odmah obavješćuje drugu stranku i dostavlja joj što je prije moguće vremenski raspored njihova uklanjanja.

4. Ako je stranka u velikim poteškoćama u odnosu na bilancu plaćanja i vanjskim financijskim poteškoćama, ili joj prijete takve poteškoće, ona može donijeti ili održavati mjere ograničavanja u vezi s prijenosima povezanim s ulaganjima.

¹ Primjena zaštitnih mjera može se produljiti njihovim službenim ponovnim uvođenjem u slučaju nastavljanja izvanrednih okolnosti i nakon što se drugu stranku obavijesti o provedbi svih predloženih službenih ponovnih uvođenja.

5. Stranke nastoje izbjegavati primjenu mjera ograničavanja iz stavka 4. Mjere ograničavanja koje su donesene ili se održavaju u skladu sa stavkom 4. moraju biti nediskriminirajuće, ograničenog trajanja i ne smiju prelaziti ono što je nužno za popravak situacije bilance plaćanja i vanjske financijske situacije. One moraju biti u skladu s uvjetima utvrđenima u Sporazumu iz Marakeša o osnivanju Svjetske trgovinske organizacije, sastavljeno u Marakešu 15. travnja 1994. (dalje u tekstu „Sporazum o WTO-u”), i u skladu sa Statutom Međunarodnog monetarnog fonda, kako je primjenjivo.

6. Stranka koja održava ili donosi mjere ograničavanja u skladu sa stavkom 4., ili mijenja takve mjere, odmah o tim mjerama obavještuje drugu stranku.

7. Ako se donesu ili održavaju ograničenja u skladu sa stavkom 4., odmah se provode savjetovanja u okviru Odbora. U okviru takvih savjetovanja procjenjuju se platnobilančna situacija predmetne stranke te ograničenja koja su donesena ili se održavaju u skladu sa stavkom 4., uzimajući, između ostalog, u obzir čimbenike kao što su:

- (a) narav i opseg platnobilančnih i vanjskih financijskih poteškoća;
- (b) vanjsko gospodarsko i trgovinsko okruženje; ili
- (c) eventualno dostupne alternativne korektivne mjere.

Na savjetovanjima se ocjenjuje usklađenost mjera ograničavanja sa stavcima 4. i 5. Prihvaćaju se svi nalazi o statističkim i ostalim činjenicama koje je dostavio Međunarodni monetarni fond (dalje u tekstu „MMF”) u vezi s deviznim poslovanjem, monetarnim rezervama i bilancom plaćanja, a zaključci se temelje na ocjeni MMF-a o bilanci plaćanja i vanjskoj financijskoj situaciji predmetne stranke.

ČLANAK 2.8.

Subrogacija

Ako stranka ili posrednik koji djeluje u ime stranke izvrše plaćanje u korist bilo kojeg ulagača te stranke na temelju jamstva, ugovora o osiguranju ili drugog oblika naknade koji su sklopili ili dodijelili s obzirom na ulaganje, druga stranka priznaje subrogaciju ili prijenos svih prava ili prava vlasništva ili ustupanje svih zahtjeva povezanih s tim ulaganjem. Stranka ili posrednik ovlašteni su ostvarivati subrogirano ili ustupljeno pravo ili zahtjev u istoj mjeri kao izvorno pravo ili zahtjev ulagača. Takva subrogirana prava može ostvarivati stranka ili posrednik ili ulagač ako ih za to ovlasti stranka ili agencija.

TREĆE POGLAVLJE

RJEŠAVANJE SPOROVA

ODJELJAK A

RJEŠAVANJE SPOROVA IZMEĐU ULAGAČA I STRANAKA

ČLANAK 3.1.

Područje primjene i definicije

1. Ovaj se odjeljak primjenjuje na sporove između tužitelja jedne stranke i druge stranke u pogledu tretmana¹ kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja), ako se takvim kršenjem navodno uzrokuje gubitak ili šteta tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.
2. Ako nije navedeno drugačije, za potrebe ovog Sporazuma:
 - (a) „stranke u sporu” znači tužitelj i tuženik;

¹ Stranke su suglasne da pojam „tretman” može obuhvaćati nedjelovanje.

- (b) „tužitelj” znači ulagač iz stranke koji želi podnijeti zahtjev u skladu s ovim odjeljkom ili je već podnio takav zahtjev te nastupa:
- i. u svoje ime; ili
 - ii. u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, kako je definirano u točki (c) čiji je vlasnik ili nad kojim ima kontrolu¹;
- (c) „poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom” znači pravna osoba u vlasništvu ili pod kontrolom² ulagača iz jedne stranke s poslovnim nastanom na području druge stranke;
- (d) „stranka Sporazuma koja nije stranka u sporu” znači Singapur, ako je tuženik Unija ili država članica Unije, ili Unija ako je tuženik Singapur;
- (e) „tuženik” znači Singapur, ili u slučaju stranke EU-a, ili Unija ili država članica Unije u skladu s obavijesti iz članka 3.5. (Obavijest o namjeri); i

¹ Kako bi se izbjegla sumnja, stavak 2. točka (b) čini dogovor između stranaka o tome da se poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom smatra poduzećem s državnom pripadnošću druge države ugovornice za potrebe članka 25. stavka 2. točke (b) Konvencije o rješavanju ulagačkih sporova između država i državljana drugih država od 18. ožujka 1965.

² Pravna osoba je:

- (a) u vlasništvu fizičke ili pravne osobe druge stranke ako je više od 50 % vlasničkog kapitala u stvarnom vlasništvu fizičkih ili pravnih osoba te stranke;
- (b) pod kontrolom fizičkih ili pravnih osoba druge stranke ako takve osobe imaju ovlast imenovati većinu njezinih direktora ili na drugi način zakonito voditi njezine poslove.

- (f) „financiranje sredstvima treće strane” znači svako financiranje sredstvima fizičke ili pravne osobe koja nije stranka u sporu, ako takva osoba sklapa sporazum sa strankom u sporu radi financiranja dijela ili svih troškova postupka u zamjenu za udio ili drugu korist u prihodima ili potencijalnim prihodima iz postupka na koje stranka u sporu može steći pravo, ili ako takva osoba pruža takvo financiranje u obliku donacije ili bespovratnih sredstava.

ČLANAK 3.2.

Sporazumno rješavanje sporova

Sve bi sporove trebalo u najvećoj mogućoj mjeri sporazumno rješavati pregovorima i, ako je to moguće, prije podnošenja zahtjeva za savjetovanje u skladu s člankom 3.3. (Savjetovanja).

Sporazumno rješavanje sporova može se dogovoriti u bilo kojem trenutku, između ostalog nakon početka postupka rješavanja spora na temelju ovog odjeljka.

ČLANAK 3.3.

Savjetovanja

1. Ako se spor ne može riješiti kako je predviđeno člankom 3.2. (Sporazumno rješavanje sporova), tužitelj iz stranke koji tvrdi da su prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) može drugoj stranci podnijeti zahtjev za savjetovanje.

2. Zahtjev za savjetovanje mora sadržavati sljedeće informacije:

- (a) ime i adresu tužitelja i, ako se taj zahtjev podnosi u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, ime, adresu i mjesto osnivanja poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom;
- (b) odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) koje su navodno prekršene;
- (c) pravnu i činjeničnu osnovu spora, uključujući tretman kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); i
- (d) traženu mjeru i procijenjeni gubitak ili štetu koji su tim kršenjem navodno naneseni tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.

3. Zahtjev za savjetovanje mora se podnijeti:

- (a) u roku od 30 mjeseci od datuma kada je tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prvi put saznao ili je trebao prvi put saznati za tretman kojim su navodno prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); ili

- (b) u slučaju primjene lokalnih pravnih lijekova kada istekne rok iz točke (a), u roku od godine dana od datuma kada tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prestane primjenjivati te lokalne pravne lijekove i, u svakom slučaju, najkasnije 10 godina nakon datuma kada su tužitelj ili, kako je primjenjivo, poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, prvi put saznali ili su trebali prvi put saznati za tretman kojim su navodno prekršene odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja).
4. Ako tužitelj nije podnio zahtjev na temelju članka 3.6. (Podnošenje zahtjeva Sudu) u roku od 18 mjeseci od podnošenja zahtjeva za savjetovanje, smatra se da je povukao svoj zahtjev za savjetovanje i sve obavijesti o namjeri te se smatra da se odrekao svojih prava na podnošenje takvog zahtjeva. Stranke uključene u savjetovanje mogu sporazumno produljiti taj rok.
5. Nepoštovanje rokova iz stavaka 3. i 4. ne čini zahtjev nedopuštenim ako tužitelj može dokazati da je do netraženja savjetovanja ili nepodnošenja zahtjeva, ovisno o slučaju, došlo zbog nemogućnosti tužitelja da djeluje zbog mjera koje je druga stranka namjerno poduzela, pod uvjetom da tužitelj djeluje čim je to razumno moguće.
6. Ako se zahtjev za savjetovanje odnosi na navodno kršenje ovog Sporazuma od strane Unije ili bilo koje države članice Unije, zahtjev za savjetovanje šalje se Uniji.
7. Stranke u sporu mogu provesti savjetovanje putem videokonferencije ili drugim sredstvima, prema potrebi, na primjer u slučaju kada je tužitelj malo ili srednje poduzeće.

ČLANAK 3.4.

Medijacija i alternativni način rješavanja sporova

1. Stranke u sporu mogu u bilo kojem trenutku, između ostalog prije dostavljanja obavijesti o namjeri, sporazumno odlučiti pokrenuti postupak medijacije.
2. Pokretanje postupka medijacije dobrovoljno je i njime se ne dovodi u pitanje pravni položaj bilo koje stranke u sporu.
3. Pokretanje postupka medijacije može biti uređeno pravilima utvrđenima u Prilogu 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka) ili drugim pravilima o kojima se stranke u sporu mogu dogovoriti. Stranke u sporu mogu sporazumno izmijeniti sve rokove iz Priloga 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka).
4. Stranke u sporu imenuju medijatora sporazumno ili u skladu s člankom 3. (Odabir medijatora) Priloga 6. (Mehanizam medijacije za sporove između ulagača i stranaka). Medijatori se pridržavaju Priloga 7. (Kodeks ponašanja za članove Suda, Žalbenog suda i medijatore).
5. Stranke u sporu nastoje postići sporazumno rješenje u roku od 60 dana od imenovanja medijatora.

6. Nakon što stranke u sporu sporazumno odluče pokrenuti postupak medijacije, članak 3.3. (Savjetovanja) stavci 3. i 4. ne primjenjuju se od datuma kada su stranke u sporu sporazumno odlučile pokrenuti postupak medijacije do 30 dana nakon datuma kada bilo koja stranka u sporu odluči okončati medijaciju upućivanjem pisma medijatoru i drugoj stranci u sporu.

7. Ništa u ovom članku ne sprečava stranke u sporu da se koriste drugim oblicima alternativnog rješavanja sporova.

ČLANAK 3.5.

Obavijest o namjeri

1. Ako se spor ne može riješiti u roku od tri mjeseca od podnošenja zahtjeva za savjetovanje, tužitelj može dostaviti obavijest o namjeri u kojoj u pisanom obliku navodi svoju namjeru da podnese zahtjev za rješavanje spora i koja mora sadržavati sljedeće informacije:

- (a) ime i adresu tužitelja i, ako se taj zahtjev podnosi u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, ime, adresu i mjesto osnivanja poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom;
- (b) odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) koje su navodno prekršene;
- (c) pravnu i činjeničnu osnovu spora, uključujući tretman kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja); i

- (d) zatraženu mjeru i procijenjeni gubitak ili štetu koji su tim kršenjem navodno naneseni tužitelju ili njegovu poduzeću s lokalnim poslovnim nastanom.

Obavijest o namjeri šalje se Uniji ili Singapuru, ovisno o slučaju.

2. Ako je obavijest o namjeri poslana Uniji, Unija određuje tuženika u roku od dva mjeseca od datuma primitka obavijesti. Unija odmah obavješćuje tužitelja o tom određenju na temelju čega tužitelj može podnijeti zahtjev na temelju članka 3.6. (Podnošenje zahtjeva Sudu).

3. Ako tuženik nije određen na temelju stavka 2., primjenjuje se sljedeće:

- (a) ako je u obavijesti o namjeri isključivo utvrđen tretman od strane države članice Unije, ta država članica ima svojstvo tuženika;
- (b) ako je u obavijesti o namjeri utvrđen tretman od strane neke institucije, tijela ili agencije Unije, Unija ima svojstvo tuženik.

4. Ako Unija ili država članica imaju svojstvo tuženika, ni Unija ni predmetna država članica ne mogu se pozivati na nedopuštenost zahtjeva niti na drugi način tvrditi da su zahtjev ili pravorijek neosnovani ili ništavni zbog toga što bi odgovarajući tuženik trebala biti ili je trebala biti Unija, a ne država članica, ili obrnuto.

5. Podrazumijeva se da ništa u ovom Sporazumu ili u primjenjivim pravilima rješavanja sporova ne sprečava razmjenu svih informacija povezanih sa sporom između Unije i predmetne države članice.

ČLANAK 3.6.

Podnošenje zahtjeva Sudu

1. Najranije tri mjeseca od datuma dostavljanja obavijesti o namjeri u skladu s člankom 3.5. (Obavijest o namjeri) tužitelj može podnijeti zahtjev Sudu na temelju jednog od sljedećih pravila za rješavanje sporova¹:
 - (a) Konvencije o rješavanju ulagačkih sporova između država i državljana drugih država od 18. ožujka 1965. (dalje u tekstu „Konvencija ICSID-a”), pod uvjetom da su i tuženik i država tužitelja stranke Konvencije ICSID-a;

¹ Podrazumijeva se sljedeće:

- (a) pravila relevantnih mehanizama za rješavanje sporova primjenjuju se podložno posebnim pravilima utvrđenima u ovom odjeljku i dopunjena su odlukama donesenima u skladu s člankom 4.1 (Odbor) stavkom 4. točkom (g); i
- (b) nisu dopušteni zahtjevi koje podnosi predstavnik u ime skupine koju čini neutvrđen broj neidentificiranih tužitelja koji u postupku namjerava zastupati interese takvih tužitelja i donositi sve odluke u pogledu zahtjeva podnesenog u njihovo ime.

- (b) Konvencije ICSID-a u skladu s Pravilima o dodatnim mogućnostima za upravljanje postupcima tajništva Međunarodnog centra za rješavanje ulagačkih sporova (dalje u tekstu „Pravila o dodatnim mogućnostima ICSID-a”), pod uvjetom da je ili tuženik ili država tužitelja stranka Konvencije ICSID-a;¹
- (c) arbitražnih pravila Komisije Ujedinjenih naroda o međunarodnom trgovinskom pravu (UNCITRAL); ili
- (d) drugih pravila ako se stranke u sporu tako dogovore.

2. Stavak 1. ovog članka smatra se suglasnošću tuženika za podnošenje zahtjeva na temelju ovog odjeljka. Smatra se da suglasnost iz stavka 1. i podnošenje zahtjeva na temelju ovog odjeljka ispunjuju zahtjeve iz:

- (a) poglavlja II. Konvencije ICSID-a i Pravila o dodatnim mogućnostima ICSID-a u odnosu na pisanu suglasnost stranaka u sporu; i
- (b) članka II. Konvencije Ujedinjenih naroda o priznavanju i izvršenju stranih arbitražnih odluka, sastavljene u New Yorku 10. lipnja 1958. (dalje u tekstu „Konvencija iz New Yorka”), u odnosu na „sporazum u pisanom obliku”.

¹ Za potrebe točaka (a) i (b), smatra se da pojam „država” uključuje Uniju ako Unija pristupi Konvenciji ICSID-a.

ČLANAK 3.7.

Uvjeti za podnošenje zahtjeva

1. Zahtjev se može podnijeti na temelju ovog odjeljka samo ako su ispunjeni sljedeći uvjeti:
 - (a) podnošenje zahtjeva popraćeno je tužiteljevom pisanom suglasnošću s rješavanjem spora u skladu s postupcima utvrđenima u ovom odjeljku i tužiteljevim određivanjem jednog od pravila o formumima iz članka 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) stavka 1. kao pravila za rješavanje spora;
 - (b) proteklo je najmanje šest mjeseci od podnošenja zahtjeva za savjetovanje iz članka 3.3. (Savjetovanja) i najmanje tri mjeseca od podnošenja obavijesti o namjeri iz članka 3.5. (Obavijest o namjeri);
 - (c) zahtjev za savjetovanje i obavijest o namjeri koje je podnio tužitelj ispunili su zahtjeve utvrđene u članku 3.3. (Savjetovanja) stavku 2., odnosno članku 3.5. (Obavijest o namjeri) stavku 1.;
 - (d) pravna i činjenična osnova spora bila je predmetom prethodnog savjetovanja u skladu s člankom 3.3. (Savjetovanja);
 - (e) svi zahtjevi navedeni u podnesku u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) temelje se na tretmanu utvrđenom u obavijesti o namjeri podnesenoj u skladu s člankom 3.5. (Obavijest o namjeri); i

(f) ako tužitelj:

- i. povuče sve zahtjeve u vezi s kojima je postupak u tijeku, koji su podneseni Sudu ili bilo kojem drugom domaćem ili međunarodnom sudu na temelju domaćeg ili međunarodnog prava u pogledu istog tretmana kojim se navodno krše odredbe drugog poglavlja (Zaštita ulaganja);
- ii. izjavi da takav zahtjev neće podnijeti u budućnosti; i
- iii. izjavi da neće izvršavati nikakav pravorijek donesen na temelju ovog odjeljka prije nego što takav pravorijek postane konačan te da neće podnijeti žalbu, tražiti preispitivanje, ukidanje, poništenje ili reviziju ili pokrenuti bilo koji drugi sličan postupka pred međunarodnim ili domaćim sudom u pogledu pravorijeka na temelju ovog odjeljka.

2. Za potrebe stavka 1. točke (f), pojam „tužitelj” odnosi se na ulagača i, ako je to primjenjivo, na poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom. Nadalje, za potrebe stavka 1. točke (f) podtočke i., pojam „tužitelj” obuhvaća sve osobe koje imaju izravan ili neizravan udio u vlasništvu ili koje su pod izravnom ili neizravnom kontrolom ulagača ili, ako je to primjenjivo, poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom.

3. Na zahtjev tuženika Sud se proglašava nenadležnim ako tužitelj ne poštuje neki od zahtjeva ili ne da neku od izjava iz stavaka 1. i 2.

4. Stavak 1. točka (f) tužitelja ne sprečavaju da pred sudovima ili upravnim sudovima tuženika zatraži privremene mjere zaštite prije pokretanja postupka pred bilo kojim forumom za rješavanje sporova iz članka 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu). Za potrebe ovog članka, privremene mjere zaštite isključivo su namijenjene očuvanju prava i interesa tužitelja te ne obuhvaćaju plaćanje naknade štete ili odlučivanje o meritumu predmeta spora.

5. Podrazumijeva se da se Sud proglašava nenadležnim ako je spor nastao ili je vrlo vjerojatno da će nastati u trenutku kada je tužitelj stekao vlasništvo ili kontrolu nad ulaganjem koje je predmet spora, a Sud je na temelju činjenica utvrdio da je tužitelj stekao vlasništvo ili kontrolu nad ulaganjem s glavnom namjerom podnošenja zahtjeva na temelju ovog odjeljka. Ovim se stavkom ne dovode u pitanje drugi prigovori u pogledu nadležnosti koje bi Sud mogao razmotriti.

ČLANAK 3.8.

Financiranje sredstvima treće strane

1. Stranka u sporu koja se koristi financiranjem sredstvima treće strane obavješćuje drugu stranku u sporu i Sud o imenu i adresi treće strane koja osigurava financijska sredstva.
2. Takva obavijest šalje se u trenutku podnošenja zahtjeva ili bez odgode čim se financiranje sredstvima treće strane odobri, donira ili dodijeli, ovisno o slučaju.

ČLANAK 3.9.

Prvostupanjski sud

1. Prvostupanjski sud („Sud”) osniva se za odlučivanje o zahtjevima podnesenima na temelju članka 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu).
2. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor imenuje šest članova Suda. Za potrebe tog imenovanja:
 - (a) stranka EU imenuje dva člana;
 - (b) Singapur imenuje dva člana; i
 - (c) stranka EU i Singapur zajednički imenuju dva člana koji ne mogu biti državljani nijedne države članice Unije ni državljani Singapura.
3. Odbor može odlučiti povećati ili smanjiti broj članova za višekratnik broja 3. Dodatna imenovanja provode se na isoj osnovi kako je predviđeno u stavku 2.

4. Članovi moraju posjedovati kvalifikacije koje su potrebne u njihovim zemljama za imenovanje na pravosudne dužnosti ili biti priznati pravnici. Moraju imati specijalizirano znanje o međunarodnom javnom pravu ili iskustvo u tom području. Poželjno je da imaju stručno znanje, osobito u području međunarodnog investicijskog prava, međunarodnog trgovačkog prava ili u području rješavanja sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o ulaganjima ili međunarodnih sporazuma o trgovini.
5. Članovi se imenuju na mandat od osam godina. Međutim, početni mandati triju od šest osoba imenovanih odmah nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma traju 12 godina, a ždrijeбом se određuju osobe o kojima je riječ. Mandat člana može se produljiti odlukom Odbora nakon isteka mandata tog člana. Ispraznjena mjesta popunjavaju se čim se pojave. Osoba imenovana kao zamjena osobe kojoj nije istekao mandat ostaje na dužnosti do isteka mandata svojeg prethodnika. Osoba koja u trenutku isteka svojeg mandata obavlja dužnost člana sudskog vijeća Suda može uz odobrenje predsjednika Suda nastaviti obavljati dužnost člana sudskog vijeća do okončanja postupaka koji se vode pred tim sudskim vijećem te se za nju smatra da nastavlja biti član Suda samo u tu svrhu.
6. Predsjednik i potpredsjednik Suda odgovorni su za organizacijska pitanja. Imenuju se na mandat od četiri godine te se odabiru ždrijeбом među članovima koji su imenovani u skladu sa stavkom 2. (c). Na dužnost se biraju prema načelu rotacije, a ždrijeбом ih odabire predsjednik Odbora. Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika kada predsjednik nije dostupan.
7. Sud odlučuje o predmetima u sudskim vijećima koja se sastoje od triju članova, od kojih se jedan imenuje na temelju stavka 2. točke (a), jedan na temelju stavka 2. točke (b), odnosno jedan na temelju stavka 2. točke (c). Sudskim vijećem predsjedava član koji je imenovan na temelju stavka 2. točke (c).

8. U roku od 90 dana od podnošenja zahtjeva u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Suda) predsjednik Suda imenuje, prema načelu rotacije, članove koji će činiti sudsko vijeće Suda koje odlučuje o predmetu, osiguravajući da sastav svakog sudskog vijeća bude nasumičan i nepredvidljiv i da istodobno svi članovi imaju priliku postati članovi sudskog vijeća.
9. Neovisno o stavku 7., stranke u sporu mogu se dogovoriti da o predmetu odlučuje samo jedan član. Tog člana odabire predsjednik Suda među onim članovima koji su imenovani na temelju stavka 2. točke (c). Tuženik u dobroj namjeri razmatra takav zahtjev tužitelja, posebno ako je tužitelj malo ili srednje poduzeće ili ako je tražena naknada ili odšteta relativno niska. Takav zahtjev trebalo bi predati istodobno s podnošenjem zahtjeva u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Suda).
10. Sud utvrđuje vlastite radne postupke.
11. Članovi Suda osiguravaju da su dostupni i sposobni obavljati dužnosti utvrđene u ovom odjeljku.
12. Radi osiguravanja njihove dostupnosti, članovima se isplaćuje mjesečni honorar koji se određuje odlukom Odbora. Predsjednik Suda i, prema potrebi, potpredsjednik, primaju naknadu koja je jednaka naknadi utvrđenoj u skladu s člankom 3.10. (Žalbeni sud) stavkom 11. za svaki radni dan proveden u obavljanju dužnosti predsjednika Suda u skladu s ovim odjeljkom.

13. Obje stranke u jednakom iznosu uplaćuju honorar i dnevne naknade za predsjednika ili potpredsjednika Suda kada ispunjavaju dužnosti predsjednika Suda u skladu s ovim odjeljkom na račun kojim upravlja tajništvo ICSID-a. U slučaju da jedna stranka ne uplati honorar ili dnevne naknade, može ih odlučiti platiti druga stranka. Sva zaostala plaćanja ostat će plativa, uvećana za odgovarajuće kamate.

14. Osim ako Odbor donese odluku u skladu sa stavkom 15., iznos ostalih naknada i troškova članova koji obavljaju dužnost u sudskom vijeću jest iznos utvrđen u skladu s pravilom 14.(1) administrativnih i financijskih pravila Konvencije ICSID-a koja su na snazi na dan podnošenja zahtjeva, a koji je Sud raspodijelio među strankama u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

15. Odlukom Odbora honorar i ostale naknade i troškovi mogu se trajno pretvoriti u redovnu plaću. U tom slučaju članovi obavljaju dužnosti u punom radnom vremenu, a Odbor određuje njihove primitke od rada i povezana organizacijska pitanja. U tom slučaju članovima nije dopušteno baviti se bilo kojim drugim zanimanjem, bilo uz naknadu ili bez nje, osim ako predsjednik Suda dotičnom članu iznimno odobri iznimku.

16. Tajništvo ICSID-a obavlja ulogu tajništva Suda i pruža mu odgovarajuću potporu. Troškove takve potpore Sud raspodjeljuje među strankama u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

ČLANAK 3.10.

Žalbeni sud

1. Stalni Žalbeni sud osniva se za odlučivanje o žalbama na privremene pravoriјеke koje je donio Sud.
2. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor imenuje šest članova Žalbenog suda. Za potrebe tog imenovanja:
 - (a) stranka EU imenuje dva člana;
 - (b) Singapur imenuje dva člana; i
 - (c) stranka EU i Singapur zajednički imenuju dva člana koji ne mogu biti državljani nijedne države članice Unije ni državljani Singapura.
3. Odbor može odlučiti povećati ili smanjiti broj članova Žalbenog suda za višekratnik broja 3. Dodatna imenovanja provode se na istoj osnovi kako je predviđeno u stavku 2.
4. Članovi Žalbenog suda moraju posjedovati kvalifikacije koje su potrebne u njihovim zemljama za imenovanje na najviše pravosudne dužnosti ili biti priznati pravници. Moraju imati specijalizirano znanje o međunarodnom javnom pravu ili iskustvo u tom području. Poželjno je da imaju stručno znanje, osobito u području međunarodnog investicijskog prava, međunarodnog trgovačkog prava ili u području rješavanja sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o ulaganjima ili međunarodnih sporazuma o trgovini.

5. Članovi Žalbenog suda imenuju se na mandat od osam godina. Međutim, početni mandati triju od šest osoba imenovanih odmah nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma traju 12 godina, a ždrijebom se određuju osobe o kojima je riječ. Mandat člana može se produljiti odlukom Odbora nakon isteka mandata tog člana. Ispraznjena mjesta popunjavaju se čim se pojave. Osoba imenovana kao zamjena osobe kojoj nije istekao mandat ostaje na dužnosti do isteka mandata svojeg prethodnika. Osoba koja u trenutku isteka svojeg mandata obavlja dužnost člana sudskog vijeća Žalbenog suda može uz odobrenje predsjednika Žalbenog suda nastaviti obavljati dužnost člana sudskog vijeća do okončanja postupaka koji se vode pred tim sudskim vijećem te se za nju smatra da nastavlja biti član Žalbenog suda samo u tu svrhu.
6. Predsjednik i potpredsjednik Žalbenog suda odgovorni su za organizacijska pitanja. Imenuju se na mandat od četiri godine te se odabiru ždrijebom među članovima Žalbenog suda koji su imenovani na temelju stavka 2. točke (c). Na dužnost se biraju prema načelu rotacije, a ždrijebom ih odabire predsjednik Odbora. Potpredsjednik zamjenjuje predsjednika kada predsjednik nije dostupan.
7. Žalbeni sud odlučuje o predmetima u sudskim vijećima koja se sastoje od triju članova, od koji se jedan imenuje na temelju stavka 2. točke (a), jedan na temelju stavka 2. točke (b), odnosno jedan na temelju stavka 2. točke (c). Sudskim vijećem predsjedča član koji je imenovan na temelju stavka 2. točke (c).
8. Predsjednik Žalbenog suda imenuje, prema načelu rotacije, članove koji će činiti sudsko vijeće Žalbenog suda koje odlučuje o žalbi, osiguravajući da sastav svakog sudskog vijeća bude nasumičan i nepredvidljiv i da istodobno svi članovi imaju priliku postati članovi sudskog vijeća.
9. Žalbeni sud utvrđuje vlastite radne postupke.

10. Članovi Žalbenog suda osiguravaju da su dostupni i sposobni obavljati dužnosti utvrđene u ovom odjeljku.

11. Radi osiguravanja njihove dostupnosti, članovima se isplaćuje mjesečni honorar i naknada za svaki dan rada u svojstvu člana, koji se određuju odlukom Odbora. Predsjednik Žalbenog suda i, prema potrebi, potpredsjednik, primaju naknadu za svaki radni dan proveden u obavljanju dužnosti predsjednika Žalbenog suda u skladu s ovim odjeljkom.

12. Obje stranke u jednakom iznosu uplaćuju honorar i dnevne naknade za predsjednika ili potpredsjednika Žalbenog suda kada ispunjavaju dužnosti predsjednika Žalbenog suda u skladu s ovim odjeljkom na račun kojim upravlja tajništvo ICSID-a. U slučaju da jedna stranka ne uplati honorar ili dnevne naknade, može ih odlučiti platiti druga stranka. Sva zaostala plaćanja ostat će plativa, uvećana za odgovarajuće kamate.

13. Odlukom Odbora honorar i dnevne naknade mogu se trajno pretvoriti u redovnu plaću. U tom slučaju članovi Žalbenog suda obavljaju dužnosti u punom radnom vremenu, a Odbor određuje njihove primitke od rada i povezana organizacijska pitanja. U tom slučaju članovima Žalbenog suda nije dopušteno baviti se bilo kojim zanimanjem, uz naknadu ili bez nje, osim ako predsjednik Žalbenog suda iznimno odobri iznimku.

14. Tajništvo ICSID-a obavlja ulogu tajništva Žalbenog suda i pruža mu odgovarajuću potporu. Troškove takve potpore Žalbeni sud raspodjeljuje među strankama u sporu u skladu s člankom 3.21. (Troškovi).

ČLANAK 3.11.

Etičke norme

1. Članovi Suda i Žalbenog suda odabiru se među osobama čija je neovisnost neupitna. Ne smiju biti povezani ni s jednom vladom¹, a osobito ne smiju primati naputke ni od koje vlade ili organizacije u pogledu pitanja povezanih sa sporom. Ne smiju sudjelovati u razmatranju nijednog spora koje bi dovelo do izravnog ili neizravnog sukoba interesa. Pritom se moraju pridržavati Priloga 7. (Kodeks ponašanja za članove Suda, Žalbenog suda i medijatore). Osim toga, nakon imenovanja ne smiju obavljati dužnost odvjetnika, stručnjaka kojeg predlaže stranka ili svjedoka kojeg predlaže stranka u sporovima o zaštiti ulaganja na temelju ovog ili bilo kojeg drugog sporazuma ili domaćeg prava koji su u tijeku ili u takvim novim sporovima.
2. Ako stranka u sporu smatra da je član u sukobu interesa, šalje obavijest o osporavanju imenovanja tog člana predsjedniku Suda odnosno predsjedniku Žalbenog suda. Obavijest o osporavanju imenovanja šalje se u roku od 15 dana od dana kada je stranka u sporu obaviještena o osnivanju sudskog vijeća Suda ili Žalbenog suda, ili u roku od 15 dana od dana kada je ta stranka saznala relevantne činjenice, ako te činjenice opravdano nisu mogle biti poznate u trenutku osnivanja sudskog vijeća. U obavijesti o osporavanju navodi se osnova za osporavanje.

¹ Podrazumijeva se da činjenica da osoba prima dohodak od države ili da je prije bila zaposlena u državnoj službi ili da ima obiteljske veze s osobom koja prima dohodak od države sama po sebi ne znači da ta osoba ne ispunjava uvjete.

3. Ako u roku od 15 dana od datuma obavijesti o osporavanju imenovanja, član čije se imenovanje osporava odluči da neće odstupiti s dužnosti člana sudskog vijeća, predsjednik Suda odnosno predsjednik Žalbenog suda, nakon što je saslušao stranke u sporu i nakon što je članu dao priliku da se očituje, donosi odluku u roku od 45 dana od primitka obavijesti o osporavanju imenovanja i o tome bez odgode obavještuje stranke u sporu i ostale članove sudskog vijeća.
4. O osporavanjima imenovanja u sudsko vijeće predsjednika Suda odlučuje predsjednik Žalbenog suda i obrnuto.
5. Stranke po primitku obrazložene preporuke predsjednika Žalbenog suda mogu razriješiti dužnosti člana Suda ili Žalbenog suda odlukom Odbora ako njegovo ponašanje nije u skladu s obvezama iz stavka 1. te je nespojivo s daljnjim obnašanjem dužnosti člana Suda ili Žalbenog suda. Ako se tvrdi da se predmetno ponašanje odnosi na predsjednika Žalbenog suda, tada obrazloženu preporuku podnosi predsjednik Prvostupanjskog suda. Članak 3.9. (Prvostupanjski sud) stavak 5. i članak 3.10. (Žalbeni sud) stavak 4. primjenjuju se *mutatis mutandis* za popunjavanje ispražnjenih radnih mjesta koja se mogu pojaviti u skladu s ovim stavkom.

ČLANAK 3.12.

Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova

Stranke međusobno i s drugim zainteresiranim trgovinskim partnerima nastoje osnovati multilateralni sud za ulaganja i žalbeni mehanizam za rješavanje međunarodnih ulagačkih sporova. Nakon uspostave takvog multilateralnog mehanizma Odbor razmatra donošenje odluke kojom se utvrđuje da se ulagački sporovi obuhvaćeni ovim odjeljkom trebaju rješavati primjernom tog multilateralnog mehanizma i poduzimaju prikladne prijelazne mjere.

ČLANAK 3.13.

Primjenjivo pravo i pravila tumačenja

1. Sud odlučuje o tome krši li se tretmanom koji je predmetom zahtjeva obveza iz drugog poglavlja (Zaštita ulaganja).

2. Podložno stavku 3. Sud primjenjuje ovaj Sporazum onako kako se on tumači u skladu s Bečkom konvencijom o pravu međunarodnih ugovora te drugim pravilima i načelima međunarodnog prava koji su primjenjivi između stranaka.¹

3. U slučaju ozbiljnih dvojbi u pogledu tumačenja koje mogu utjecati na pitanja povezana s ovim Sporazumom, Odbor u skladu s člankom 4.1. (Odbor) stavkom 4. točkom (f) može donijeti tumačenja odredaba ovog Sporazuma. Tumačenje koje je donio Odbor obvezujuće je za Sud i Žalbeni sud, a svaki pravorišek mora biti u skladu s njime. Odbor može odlučiti da tumačenje ima obvezujući učinak od određenog datuma.

ČLANAK 3.14.

Zahtjevi koji su očigledno bez pravne osnove

1. Tuženik može najkasnije 30 dana od osnivanja sudskog vijeća Suda u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) i u svakom slučaju prije prvog zasjedanja sudskog vijeća Suda podnijeti prigovor da je zahtjev očigledno bez pravne osnove.

¹ Podrazumijeva se da domaće pravo stranaka nije dio primjenjivog prava. Ako je potrebno da Sud utvrdi značenje neke odredbe domaćeg prava jedne od stranaka kao činjenično pitanje, on slijedi prevladavajuće tumačenje te odredbe koje su utvrdili sudovi ili tijela te stranke, a tumačenje koje je Sud dao o domaćem pravu nije obvezujuće za sudove ili tijela stranaka. Sud nije nadležan odlučivati o zakonitosti mjere za koju se tvrdi da predstavlja kršenje ovog Sporazuma, na temelju domaćeg zakonodavstva stranke u sporu.

2. Tuženik mora što preciznije opisati osnovu za prigovor.
3. Nakon što je strankama u sporu omogućio da se očituju u pogledu prigovora Sud donosi odluku ili privremeni pravorijek u pogledu prigovora na prvoj raspravi sudskog vijeća Suda ili odmah nakon nje.
4. Tim se postupkom i bilo kojom odlukom Suda ne dovodi u pitanje pravo tuženika na prigovor, u skladu s člankom 3.15. (Pravno neutemeljeni zahtjevi) ili tijekom trajanja postupka, u pogledu pravne osnove zahtjeva te se njima ne dovodi u pitanje ovlast Suda da druge prigovore razmatra kao prethodna pitanja.

ČLANAK 3.15.

Pravno neutemeljeni zahtjevi

1. Ne dovodeći u pitanje ovlast Suda da druge prigovore razmatra kao prethodna pitanja ili pravo tuženika da podnese takve prigovore u bilo kojem prikladnom trenutku, Sud kao prethodno pitanje razmatra i odlučuje o svakom prigovoru tuženika da s pravnog gledišta zahtjev podnesen u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu), ili bilo koji dio tog zahtjeva, nije zahtjev u pogledu kojeg je moguće donijeti pravorijek u korist tužiteljau skladu s ovim odjeljkom, čak i ako se pretpostavi da su navedene činjenice istinite. Sud može uzeti u obzir i sve ostale relevantne činjenice koje nisu predmetom spora.

2. Prigovor u skladu sa stavkom 1. podnosi se Sudu što prije nakon osnivanja sudskog vijeća Suda, ali ni u kojem slučaju nakon datuma koji Sud tuženiku odredi za podnošenje njegovih protuargumenata ili njegova odgovora na zahtjev ili, u slučaju izmjene zahtjeva, datuma koji Sud tuženiku odredi za podnošenje njegovs odgovora na izmjenu. Prigovor se ne može podnijeti u skladu sa stavkom 1. sve dok je u tijeku postupak iz članka 3.14. (Zahtjevi koji su očigledno bez pravne osnove), osim ako Sud, nakon što je uzeo u obzir okolnosti slučaja, dopusti ulaganje prigovora u skladu s ovim člankom.

3. Nakon što zaprimi prigovor u skladu sa stavkom 1. i osim ako taj prigovor smatra očigledno neutemeljenim, Sud obustavlja svaki postupak o meritumu, određuje raspored za razmatranje prigovora koji je usklađen s rasporedom koji je eventualno odredio za razmatranje drugih prethodnih pitanja i donosi odluku ili privremeni pravorijek uz navođenje razloga za svoju odluku ili svoj privremeni pravorijek.

ČLANAK 3.16.

Transparentnost postupka

Prilog 8. (Pravila o javnom pristupu dokumentima, raspravama i mogućnosti trećih osoba da dostavljaju podneske) primjenjuje se na sporove na temelju ovog odjeljka.

ČLANAK 3.17.

Stranka Sporazuma koja nije u stranka sporu

1. Sud prihvaća ili, nakon savjetovanja sa strankama u sporu, može pozvati stranku Sporazuma koja nije stranka u sporu na podnošenje usmenih ili pisanih podnesaka o problemima tumačenja sporazumâ.
2. Sud ne donosi nikakve zaključke na temelju toga što nije dostavljen podnesak ili odgovor na bilo koji poziv u skladu sa stavkom 1.
3. Sud osigurava da nijedan podnesak ne ometa ili nepotrebno opterećuje postupak ili nepošteno stavlja u nepovoljni položaj bilo koju stranku u sporu.
4. Sud također osigurava da se strankama u sporu omogući razumna prilika za podnošenje očitovanjâ o svakom podnesku stranke Sporazuma koja nije stranka u sporu.

ČLANAK 3.18.

Pravorijeci

1. Ako Sud odluči da se tretmanom koji je predmetom spora krši neka obveza iz drugog poglavlja (Zaštita ulaganja), Sud može, odvojeno ili u kombinaciji, dodijeliti samo¹:

- (a) novčanu odštetu i eventualno primjenjive kamate; i
- (b) povrat imovine, pod uvjetom da tuženik umjesto provedbe povrata može platiti novčanu odštetu i eventualne primjenjive kamate, kako je Sud utvrdio u skladu s drugim poglavljem (Zaštita ulaganja).

2. Novčana odšteta ne smije biti veća od iznosa gubitka koji je kao rezultat kršenja relevantnih odredaba drugog poglavlja (Zaštita ulaganja) pretrpio tužitelj ili njegovo poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom, kako je primjenjivo, umanjenog za bilo koju prethodnu odštetu ili naknadu koju je predmetna stranka već platila. Sud ne može dodijeliti kaznene odštete.

3. Ako je zahtjev podnesen u ime poduzeća s lokalnim poslovnim nastanom, pravorijek se odnosi na poduzeće s lokalnim poslovnim nastanom.

¹ Podrazumijeva se da se pravorijek donosi na temelju zahtjeva tužitelja i nakon uzimanja u obzir svih primjedbi stranaka u sporu.

4. Općenito je pravilo da Sud donosi privremeni pravorijek u roku od 18 mjeseci od datuma podnošenja zahtjeva. Ako Sud smatra da ne može donijeti privremeni pravorijek u roku od 18 mjeseci, obavješćuje stranke u sporu u pisanom obliku o razlozima kašnjenja i procijenjenom roku u kojem će donijeti svoj privremeni pravorijek. Privremeni pravorijek postaje konačan 90 dana od njegova donošenja ako ga nijedna stranka u sporu nije osporavala pred Žalbenim sudom.

ČLANAK 3.19.

Žalbeni postupak

1. Svaka stranka u sporu može pred Žalbenim sudom podnijeti žalbu na privremeni pravorijek u roku od 90 dana od njegova donošenja. Razlozi za žalbu su sljedeći:

- (a) Sud je pogriješio u tumačenju ili primjeni prava koje se primjenjuje;
- (b) Sud je očito pogriješio u procjeni činjenica, uključujući procjenu odgovarajućeg domaćeg prava; ili
- (c) razlozi navedeni u članku 52. Konvencije ICSID-a, ako nisu obuhvaćeni točkama (a) i (b).

2. Ako Žalbeni sud odbaci žalbu, privremeni pravorijek postaje konačan. Žalbeni sud može odbaciti žalbu i u žurnom postupku ako je jasno da je žalba očito neosnovna te u tom slučaju privremeni pravorijek postaje konačan.

3. Ako Žalbeni sud utvrdi da je žalba osnovana, on u cijelosti ili djelomično mijenja ili poništava pravne nalaze i zaključke u privremenom pravorijeku. Žalbeni sud vratit će predmet na odlučivanje Sudu, navodeći točno kako je izmijenio ili poništio relevantne nalaze i zaključke Suda. Sud je obavezan nalazima i zaključcima Žalbenog suda te, nakon što je saslušao stranke u sporu, ako je to potrebno, revidira svoj privremeni pravorijek na odgovarajući način. Sud nastoji donijeti svoj revidirani pravorijek u roku od 90 dana nakon što mu je predmet vraćen na ponovno odlučivanje.
4. Žalbeni postupak u pravilu ne smije trajati duže od 180 dana, računajući od dana kada stranka u sporu službeno priopći svoju odluku o podnošenju žalbe do dana kada Žalbeni sud donese svoju odluku. Ako Žalbeni sud smatra da ne može donijeti odluku u roku od 180 dana, obavješćuje stranke u sporu u pisanom obliku o razlozima kašnjenja te procijenjenom roku u kojem će donijeti svoju odluku. Ni u kojem slučaju postupak ne bi trebao trajati duže od 270 dana.
5. Stranka u sporu koja podnosi žalbu pruža jamstvo za troškove žalbe. Stranka u sporu pruža i svako drugo jamstvo koje joj Žalbeni sud može odrediti.
6. Odredbe članka 3.8. (Financiranje sredstvima treće strane), Priloga 8. (Pravila o javnom pristupu dokumentima, raspravama i mogućnosti trećih osoba da dostavljaju podneske), članka 3.17. (Stranka Sporazuma koja nije stranka u sporu) i članka 3.21. (Troškovi) primjenjuju se *mutatis mutandis* u odnosu na žalbeni postupak.

ČLANAK 3.20.

Odšteta ili druga naknada

Tuženik ne smije kao prigovor istaknuti, a Sud ne prihvaća, u obliku obrane, protuzahtjeva, prava na prijeboj ili zbog bilo kojeg drugog razloga da je tužitelj primio ili da će primiti odštetu ili drugu naknadu na temelju ugovora o osiguranju ili ugovora o jamstvu za cijelu odštetu ili dio odštete koja se zahtijeva u sporu pokrenutom u skladu s ovim odjeljkom.

ČLANAK 3.21.

Troškovi

1. Sud nalaže da troškove postupka treba snositi stranka u sporu koja je izgubila spor. U iznimnim okolnostima Sud može podijeliti troškove između stranaka u sporu ako utvrdi da je podjela primjerena s obzirom na okolnosti predmeta.
2. Ostale razumne troškove, uključujući troškove pravnog zastupanja i pomoći, snosi stranka u sporu koja je izgubila spor, osim ako Sud utvrdi da takva podjela troškova nije primjerena s obzirom na okolnosti predmeta.
3. U slučaju prihvaćanja samo dijelova zahtjeva, odluka o troškovima prilagođuje se razmjerno broju ili opsegu prihvaćenih dijelova zahtjeva.

4. Ako se zahtjev ili dijelovi zahtjeva odbace primjenom članka 3.14. (Zahtjevi koji su očigledno bez pravne osnove) ili članka 3.15. (Pravno neutemeljeni zahtjevi), Sud nalaže da sve troškove povezane s takvim zahtjevom ili njegovim dijelovima, uključujući troškove postupka i druge razumne troškove, uključujući troškove pravnog zastupanja i pomoći, snosi stranka u sporu koja je izgubila spor.

5. Odbor razmatra donošenje dodatnih pravila o naknadama u svrhu određivanja najvećeg iznosa troškova pravnog zastupanja i pomoći koje smiju snositi određene kategorije neuspješnih stranaka u sporu. U takvim dodatnim pravilima uzimaju se u obzir financijska sredstva tužitelja koji je fizička osoba ili malo ili srednje poduzeće. Odbor nastoji donijeti takva dodatna pravila u roku od najviše godinu dana od stupanja na snagu ovog Sporazuma.

ČLANAK 3.22.

Izvršenje pravorijeka

1. Pravorijek donesen u skladu s ovim odjeljkom neizvršiv je dok ne postane konačan u skladu s člankom 3.18. (Pravorijek) stavkom 4., člankom 3.19. (Žalbeni postupak) stavkom 2. ili člankom 3.19. (Žalbeni postupak) stavkom 3. Konačni pravorijek koji Sud donosi u skladu s ovim odjeljkom obvezujući je za stranke u sporu i ne podliježe ukidanju žalbi, preispitivanju, poništenju ili bilo kojem drugom pravnom lijeku.¹

¹ Podrazumijeva se da se time stranku u sporu ne sprečava da od Suda zatraži da revidira, ispravi ili protumači pravorijek, primjerice u skladu s člancima 50. i 51. Konvencije ICSID-a ili člancima 37. i 38. arbitražnih pravila UNCITRAL-a ili jednakovrijednim odredbama drugih pravila, kako je primjenjivo na predmetne postupke.

2. Svaka stranka priznaje pravorijek donesen u skladu s ovim Sporazumom kao obvezujući te izvršava novčanu obvezu na svojem području kao da je pravomoćna presuda suda te stranke.
3. Na izvršenje pravorijeka primjenjuju se zakoni o izvršenju presuda ili pravorijeka koji su na snazi u mjestu gdje se traži takvo izvršenje.
4. Podrazumijeva se da članak 4.11. (Nepostojanje izravnog učinka) četvrtog poglavlja (Institucionalne, opće i završne odredbe) ne sprečava priznavanje, provedbu ili izvršenje pravorijeka donesenih u skladu s ovim odjeljkom.
5. Za potrebe članka I. Konvencije iz New Yorka, konačni pravorijeci doneseni u skladu s ovim odjeljkom arbitražni su pravorijeci povezani sa zahtjevima za koje se smatra da proizlaze iz trgovinskog odnosa ili transakcije.
6. Podložno stavku 1., podrazumijeva se da, ako je zahtjev podnesen na rješavanje spora u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) stavkom 1. točkom (a), konačni pravorijek donesen u skladu s ovim odjeljkom jest pravorijek u skladu s poglavljem IV. odjeljkom 6. Konvencije ICSID-a.

ČLANAK 3.23.

Uloga stranaka Sporazuma

1. Stranka ne smije pružati diplomatsku zaštitu ni podnijeti zahtjev na međunarodnoj razini u pogledu spora koji su jedan od njezinih ulagača i druga stranka sporazumno odlučili uputiti ili su ga uputili na rješavanje spora u skladu s ovim odjeljkom, osim ako druga stranka nije poštovala pravorijek koji je u tom sporu donesen. Za potrebe ovog stavka „diplomatska zaštita” ne obuhvaća neslužbene diplomatske korake poduzete isključivo u svrhu olakšavanja rješavanja spora.
2. Podrazumijeva se da se stavkom 1. ne isključuje mogućnost da se stranka koristi postupcima rješavanja sporova iz odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama) trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) u pogledu mjere opće primjene čak i ako je tom mjerom navodno prekršen Sporazum s obzirom na određeno ulaganje u pogledu kojeg je podnesen zahtjev u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) te se njime ne dovodi u pitanje članak 3.17. (Stranka Sporazuma koja nije stranka u sporu).

ČLANAK 3.24.

Spajanje postupaka

1. Ako se dva ili više zahtjeva koji su zasebno podneseni u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) temelje na istoj pravnoj osnovi ili istom činjeničnom stanju i proizlaze iz istih događaja ili okolnosti, stranka u sporu može tražiti osnivanje zasebnog sudskog vijeća („sudsko vijeće za spojene postupke”) i zatražiti da to sudsko vijeće izda nalog o spajanju postupaka u skladu:

- (a) s dogovorom svih stranaka u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom, pri čemu stranke u sporu podnose zajednički zahtjev u skladu sa stavkom 3.; ili
- (b) sa stavicima od 2. do 12., pod uvjetom da nalogom treba biti obuhvaćen samo jedan tuženik.

2. Stranka u sporu koja zahtijeva izdavanje naloga o spajanju postupaka najprije dostavlja obavijest drugim strankama u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom. U toj se obavijesti navode:

- (a) imena i adrese svih stranaka u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom;
- (b) zahtjevi ili njihovi dijelovi, koji bi trebali biti obuhvaćeni nalogom; i
- (c) razlozi zbog kojih se zahtijeva izdavanje naloga.

Stranke u sporu nastoje se dogovoriti o nalogu o spajanju postupaka koji se zahtijeva i primjenjivim pravilima za rješavanje sporova.

3. Ako stranke u sporu iz stavka 2. nisu postigle dogovor o spajanju postupaka u roku od 30 dana od obavijesti, stranka u sporu može zahtijevati nalog za spajanje postupaka u skladu sa stavcima od 3. do 7. Zahtjev se sastavlja u pisanom obliku i dostavlja predsjedniku Suda i svim strankama u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom. U takvom se zahtjevu navode:

- (a) imena i adrese svih stranaka u sporu koje bi trebale biti obuhvaćene nalogom;
- (b) zahtjevi ili njihovi dijelovi, koji bi trebali biti obuhvaćeni nalogom; i
- (c) razlozi zbog kojih se zahtijeva izdavanje naloga.

Ako postignu dogovor o spajanju postupaka, stranke u sporu podnose zajednički zahtjev predsjedniku Suda u skladu s ovim stavkom.

4. Osim ako predsjednik Suda u roku od 30 dana od primitka zahtjeva u skladu sa stavkom 3. utvrdi da je zahtjev očigledno neutemeljen, osniva se sudsko vijeće za spojene postupke u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) stavkom 8.

5. Sudsko vijeće za spojene postupke vodi postupak na sljedeći način:

- (a) osim ako se sve stranke u sporu dogovore drugačije, ako su svi zahtjevi za koje se zahtijeva nalog o spajanju postupaka podneseni u skladu s istim pravilima za rješavanje sporova, sudsko vijeće za spojene postupke vodi postupak u skladu s istim pravilima za rješavanje sporova;
- (b) ako zahtjevi za koje se zahtijeva nalog o spajanju postupaka nisu podneseni u skladu s istim pravilima za rješavanje sporova:
 - i. stranke u sporu mogu se dogovoriti o pravilima za rješavanje sporova dostupnima u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjevâ Sudu) koja se primjenjuju na spojene postupke; ili
 - ii. ako se stranke u sporu ne mogu dogovoriti o istim pravilima za rješavanje sporova u roku od 30 dana od podnošenja zahtjeva na temelju stavka 3., na spojene postupke primjenjuju se arbitražna pravila UNCITRAL-a.

6. Ako se sudsko vijeće za spojene postupke uvjeri da se dva ili više zahtjeva podnesenih u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje pritužbe Sudu) temelje na istoj pravnoj osnovi ili istom činjeničnom stanju i proizlaze iz istih događaja ili okolnosti, sudsko vijeće za spojene postupke, kako bi osiguralo pravično i učinkovito rješavanje zahtjevâ, uključujući usklađenost pravorijeka, te nakon saslušanja stranaka u sporu na temelju naloga može:

- (a) preuzeti nadležnost nad svim zahtjevima ili dijelom zahtjeva te zajedno po njima postupati i o njima odlučivati; ili

- (b) preuzeti nadležnost nad jednim zahtjevom ili više njih te po njima postupati i o njima odlučivati ako smatra da bi odlučivanje o tom zahtjevu ili tim zahtjevima pomoglo u rješavanju ostalih zahtjeva.

7. Ako je osnovano sudsko vijeće za spojene postupke, tužitelj koji je podnio zahtjev u skladu s člankom 3.6. (Podnošenje zahtjeva Sudu) i čije se ime ne navodi u zahtjevu podnesenom u skladu sa stavkom 3. može sudskom vijeću za spojene postupke podnijeti pisani zahtjev da ga se uključi u svaki nalog izdan u skladu sa stavkom 6. Takav zahtjev mora biti u skladu sa zahtjevima navedenima u stavku 3.

8. Na zahtjev stranke u sporu, sudsko vijeće za spojene postupke može do donošenja svoje odluke u skladu sa stavkom 6. naložiti da se postupci sudskog vijeća osnovanog u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) suspendiraju, osim ako je potonje sudsko vijeće svoje postupke već odgodilo.

9. Sudsko vijeće Suda osnovano u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) prestaje imati nadležnost za odlučivanje o zahtjevu ili dijelovima zahtjeva nad kojima je sudsko vijeće za spojene postupke preuzelo nadležnost, a postupci sudskog vijeća osnovanog u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) u skladu s time se suspendiraju ili odgađaju.

10. Pravorijek koji sudsko vijeće za spojene postupke donese u vezi sa zahtjevima ili dijelovima zahtjeva nad kojima je preuzelo nadležnost obvezujući je za sudska vijeća osnovana u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) u pogledu tih zahtjeva, od dana kada pravorijek postane konačan u skladu s člankom 3.18. stavkom 4. (Pravorijek), člankom 3.19. stavkom 2. (Žalbeni postupak) ili člankom 3.19. stavkom 3. (Žalbeni postupak).

11. Tužitelj može povući svoj zahtjev ili njegov dio koji je predmetom spajanja postupaka iz postupka rješavanja spora na temelju ovog članka, pod uvjetom da se takav zahtjev ili njegov dio ne smije nakon toga ponovno podnijeti na temelju članka 3.6. (Podnošenje zahtjeva Sudu).

12. Na zahtjev jedne od stranaka u sporu, sudsko vijeće za spojene postupke može poduzeti mjere koje smatra prikladnima kako bi se očuvala povjerljivost zaštićenih informacija te stranke u sporu u odnosu na ostale stranke u sporu. Te mjere mogu obuhvaćati dopuštanje podnošenja redigiranih verzija dokumenata koji sadržavaju zaštićene informacije drugim strankama u sporu ili dogovore o tome da dijelovi saslušanja budu zatvoreni za javnost.

ODJELJAK B

RJEŠAVANJE SPOROVA MEĐU STRANKAMA

ČLANAK 3.25.

Područje primjene

Ovaj odjeljak primjenjuje se na sve sporove između stranaka u vezi s tumačenjem i primjenom odredaba ovog Sporazuma, osim ako je izričito predviđeno drugačije.

ČLANAK 3.26.

Savjetovanja

1. Stranke nastoje riješiti sve sporove u vezi s tumačenjem i primjenom odredaba iz članka 3.25. (Područje primjene) putem savjetovanja u dobroj vjeri radi postizanja sporazumnog rješenja.
2. Stranka traži savjetovanja, putem pisanog zahtjeva drugoj stranci, čiji se primjerak šalje Odboru, a u zahtjevu se navode razlozi za traženje savjetovanja, između ostalog sporne mjere, primjenjive odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) i razlozi zbog kojih se mjere smatra nespojivima s tim odredbama.
3. Savjetovanja se održavaju u roku od 30 dana od datuma primitka zahtjeva, na području stranke protiv koje je izjavljen prigovor, osim ako se stranke dogovore drugačije. Savjetovanja se smatraju okončanima u roku od 60 dana od datuma primitka zahtjeva, osim ako se stranke dogovore drugačije. Savjetovanja su povjerljiva i njima se ne dovode u pitanje prava stranaka u eventualnim daljnjim postupcima.
4. U hitnim situacijama savjetovanja se održavaju u roku od 15 dana od datuma primitka zahtjeva, a smatraju se okončanima u roku od 30 dana od datuma primitka zahtjeva, osim ako se stranke dogovore drugačije.

5. Ako stranka kojoj je upućen zahtjev ne odgovori na zahtjev za savjetovanje u roku od 10 dana od primitka zahtjeva, ili ako se savjetovanje ne održi u rokovima utvrđenima u stavku 3. odnosno stavku 4., ili ako je savjetovanje okončano, a nije postignuto sporazumno rješenje, stranka koja je izjavila prigovor može zatražiti osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s člankom 3.28. (Pokretanje arbitražnog postupka).

ČLANAK 3.27.

Medijacija

Svaka stranka može od druge stranke zatražiti pokretanje postupka medijacije u skladu s Prilogom 10. (Postupak medijacije za sporove među strankama) u pogledu bilo koje mjere koja štetno utječe na ulaganja između stranaka.

ČLANAK 3.28.

Pokretanje arbitražnog postupka

1. Ako stranke nisu uspjele riješiti spor putem savjetovanja kako je predviđeno u članku 3.26. (Savjetovanja), stranka koja je izjavila prigovor može zatražiti osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s ovim člankom.

2. Zahtjev za osnivanje arbitražnog vijeća upućuje se u pisanom obliku stranci protiv koje je prigovor izjavljen i Odboru. Stranka koja je izjavila prigovor u svojem zahtjevu navodi konkretnu spornu mjeru i, na način koji je dostatan kako bi se jasno prezentirala pravna osnova prigovora, obrazlaže kako bi ta mjera mogla predstavljati kršenje odredaba iz članka 3.25. (Područje primjene).

ČLANAK 3.29.

Osnivanje arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće sastoji se od tri arbitra.

2. U roku od pet dana od datuma na koji je stranka protiv koje je izjavljen prigovor primila zahtjev iz članka 3.28. (Pokretanje arbitražnog postupka) stavka 1., stranke započinju savjetovanje radi postizanja dogovora o sastavu arbitražnog vijeća.

3. Ako stranke u roku od 10 dana od početka savjetovanja iz stavka 2. ne uspiju postići dogovor o izboru predsjednika arbitražnog vijeća, predsjednik Odbora ili njegov zamjenik, u roku od 20 dana od početka savjetovanja iz stavka 2., ždrijeбом s popisa iz članka 3.44. (Popisi arbitara) stavka 1. biraju jednog arbitra koji će biti predsjednik.

4. Ako se stranke ne uspiju dogovoriti oko arbitara u roku od 10 dana od početka savjetovanja iz stavka 2.:

- (a) svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među osobama s popisa utvrđenog na temelju članka 3.44. (Popisi arbitara) stavka 2., u roku od 15 dana od početka savjetovanja iz stavka 2. i
- (b) ako jedna od stranaka ne odabere arbitra u skladu sa stavkom 4. točkom (a), predsjednik Odbora ili zamjenik predsjednika biraju preostalog arbitra ždrijeбом među osobama koje je ta stranka predložila u skladu s člankom 3.44. (Popisi arbitara) stavkom 2., u roku od 20 dana od početka savjetovanja iz stavka 2.

5. Ako se popis predviđen u članku 3.44. (Popisi arbitara) stavku 2. ne može sastaviti u traženom roku u svrhu stavka 4.:

- (a) ako su obje stranke predložile osobe u skladu s člankom 3.44. (Popisi arbitara) stavkom 2., svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među predloženim osobama, u roku od 15 dana od početka savjetovanja iz stavka 2. Ako stranka ne odabere arbitra, predsjednik Odbora ili njegov zamjenik biraju arbitra ždrijeбом među osobama koje je predložila stranka koja nije izabrala arbitra; ili

- (b) ako je samo jedna stranka predložila osobe u skladu s člankom 3.44. (Popisi arbitara) stavkom 2., svaka stranka može odabrati jednog arbitra, koji neće biti predsjednik, među predloženim osobama, u roku od 15 dana od početka savjetovanja iz stavka 2. Ako stranka ne odabere arbitra, predsjednik Odbora ili predsjednikov zamjenik biraju arbitra ždrijebom među predloženim osobama.
6. Ako popis predviđen u članku 3.44. (Popisi arbitara) stavku 1. nije uspostavljen u traženom roku u svrhu stavka 3., predsjednik se bira ždrijebom među bivšim članovima žalbenog tijela WTO-od kojih nijedan nije fizička osoba jedne od stranaka.
7. Datum osnivanja arbitražnog vijeća je datum odabira posljednjeg od tri arbitara.
8. Zamjena arbitara provodi se samo zbog razloga navedenih u pravilima od 18. do 24. Priloga 9. (Pravilnik o arbitraži) i u skladu s postupcima utvrđenima u tim pravilima.

ČLANAK 3.30.

Prethodna odluka o hitnosti

Ako stranka to zatraži, arbitražno vijeće može u roku od 10 dana od svog osnivanja donijeti prethodnu odluku o tome smatra li predmet hitnim.

ČLANAK 3.31.

Privremeno izvješće arbitražnog vijeća

1. Najkasnije 90 dana od datuma osnivanja arbitražnog vijeća arbitražno vijeće dostavlja strankama privremeno izvješće u kojem se navode utvrđene činjenice, primjenjivost relevantnih odredaba ovog Sporazuma i bitni razlozi za nalaze i preporuke. Ako arbitražno vijeće smatra da taj rok nije moguće ispuniti, predsjednik arbitražnog vijeća o tome u pisanom obliku obavješćuje stranke i Odbor, navodeći razloge za odgodu i datum kada arbitražno vijeće namjerava dostaviti svoje privremeno izvješće. Arbitražno vijeće ni u kojem slučaju ne bi trebalo donijeti privremeno izvješće nakon 120 dana od datuma svojeg osnivanja.
2. Svaka stranka može dostaviti pisani zahtjev arbitražnom vijeću da preispita posebne aspekte privremenog izvješća u roku od 30 dana od dostave izvješća.
3. U hitnim slučajevima arbitražno vijeće ulaže sve napore kako bi dostavilo svoje privremeno izvješće u dvostruko kraćem vremenu od roka predviđenog u stavku 1., a stranke mogu dostaviti pisani zahtjev arbitražnom vijeću da preispita posebne aspekte privremenog izvješća u roku od 15 dana od dostave izvješća.
4. Nakon razmatranja pisanih primjedbi stranaka o privremenom izvješću, arbitražno vijeće može izmijeniti svoje izvješće i provesti daljnje preispitivanje ako to smatra prikladnim. Nalazi iz konačne odluke arbitražnog vijeća moraju uključivati dovoljno obrazloženje argumenata iznesenih u fazi privremenog preispitivanja i u njima se mora jasno odgovoriti na pisane primjedbe dvaju stranaka.

ČLANAK 3.32.

Odluka arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i Odboru u roku od 150 dana od datuma osnivanja arbitražnog vijeća. Ako smatra da taj rok nije moguće ispuniti, predsjednik arbitražnog vijeća o tome u pisanom obliku obavještuje stranke i Odbor, navodeći razloge za odgodu i datum kada arbitražno vijeće namjerava donijeti svoju odluku. Arbitražno vijeće ni u kojem slučaju ne bi trebalo donijeti odluku nakon 180 dana od datuma svojeg osnivanja.
2. U hitnim slučajevima arbitražno vijeće ulaže sve napore kako bi donijelo svoju odluku u roku od 75 dana od datuma svojega osnivanja. Arbitražno vijeće ni u kojem slučaju ne bi trebalo donijeti odluku nakon 90 dana od datuma svojeg osnivanja.

ČLANAK 3.33.

Postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća

Svaka stranka poduzima sve mjere potrebne za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća u dobroj vjeri i stranke se nastoje dogovoriti o roku za postupanje u skladu s odlukom.

ČLANAK 3.34.

Razumni rok za postupanje u skladu s odlukom

1. Najkasnije u roku od 30 dana od datuma kada su stranke primile obavijest o odluci arbitražnog vijeća, stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor o vremenu koje će joj biti potrebno kako bi postupila u skladu s odlukom arbitražnog vijeća (dalje u tekstu „razumni rok”), ako nije moguće odmah postupiti u skladu s odlukom.
2. U slučaju neslaganja među strankama u vezi s razumnim rokom za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća, stranka koja je izjavila prigovor, u roku od 20 dana od kada je stranka protiv koje je izjavljen prigovor primila obavijesti u skladu sa stavkom 1., šalje pisani zahtjev izvornom arbitražnom vijeću u kojem od njega zahtijeva da odredi razumni rok. Taj se zahtjev istodobno šalje drugoj stranci i Odboru. Izvorno arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i obavješćuje Odbor u roku od 20 dana od datuma podnošenja zahtjeva.
3. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci utvrđeni u članku 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je 35 dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 2.
4. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor pisanim putem obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor o svom napretku u postupanju u skladu s odlukom arbitražnog vijeća najkasnije mjesec dana prije isteka razumnog roka.

5. Stranke mogu sporazumno produljiti razumni rok.

ČLANAK 3.35.

Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća

1. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor, prije kraja razumnog roka, o svim mjerama koje je poduzela kako bi postupila u skladu s odlukom arbitražnog vijeća.
2. U slučaju neslaganja među strankama s obzirom na postojanje mjera u vezi s kojima je poslana obavijest u skladu sa stavkom 1. ili usklađenost tih mjera s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka koja je izjavila prigovor može u pisanom obliku od izvornog arbitražnog vijeća zatražiti da odluči o tom pitanju. U takvom zahtjevu navodi se, na način koji je dostatan kako bi se jasno prezentirala pravna osnova prigovora, konkretna sporna mjera i odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) s kojima ta mjera, prema mišljenju stranke koja je izjavila prigovor, nije usklađena. Izvorno arbitražno vijeće svoju odluku dostavlja u roku od 45 dana od datuma podnošenja zahtjeva.
3. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci utvrđeni u članku 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je 60 dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 2.

ČLANAK 3.36.

Privremene korektivne mjere u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom

1. Ako stranka protiv koje je izjavljen prigovor ne obavijesti prije isteka razumnog roka o mjerama koje je poduzela radi postupanja u skladu s odlukom arbitražnog vijeća, ili ako arbitražno vijeće utvrdi da nije poduzeta nijedna takva mjera ili da mjera o kojoj je obaviješteno u skladu s člankom 3.35. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća) stavkom 1. nije u skladu s obvezama stranke iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka protiv koje je izjavljen prigovor započinje pregovore sa strankom koja je izjavila prigovor s ciljem postizanja obostranog prihvatljivog dogovora o naknadi.
2. U slučaju da se ne postigne dogovor o naknadi u roku od 30 dana od isteka razumnog roka ili u roku od 30 dana od donošenja odluke arbitražnog vijeća u skladu s člankom 3.35. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća) i da nije poduzeta nijedna mjera za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća ili da mjera koja je poduzeta radi postupanja u skladu s tom odlukom nije u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene), stranka koja je izjavila prigovor ima pravo, nakon što je o tome obavijestila drugu stranku i Odbor, poduzeti odgovarajuće mjere na razini koja je istovjetna poništenju prednosti uzrokovane povredom ili šteti uzrokovanoj povredom. U obavijesti se navode mjere koje treba poduzeti. Stranka koja je izjavila prigovor može poduzeti takve mjere u bilo kojem trenutku nakon isteka 10 dana od datuma kada je stranka protiv koje je izjavljen prigovor primila obavijest, osim ako je stranka protiv koje je izjavljen prigovor zatražila arbitražu u skladu sa stavkom 3.

3. Ako stranka protiv koje je izjavljen prigovor smatra da mjere koje je poduzela stranka koja je izjavila prigovor ne odgovaraju poništenju prednosti uzrokovane povredom ili šteti uzrokovanoj povredom, ona može pisanim putem zatražiti od izvornog arbitražnog vijeća da odluči o tom pitanju. Takav se zahtjev dostavlja stranci koja je izjavila prigovor i Odboru prije isteka roka od 10 dana iz stavka 2. Nakon što je zatražilo mišljenje stručnjaka, ako je to potrebno, arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku o razini suspenzije obveza strankama i Odboru u roku od 30 dana od datuma dostavljanja zahtjeva. Mjere se ne poduzimaju dok izvorno arbitražno vijeće ne dostavi obavijest o svojoj odluci, a svaka mjera mora biti u skladu s odlukom arbitražnog vijeća.

4. Ako neki član izvornog arbitražnog vijeća više nije dostupan, primjenjuju se postupci utvrđeni u članku 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća). Rok za donošenje odluke je 45 dana od datuma podnošenja zahtjeva iz stavka 3.

5. Mjere predviđene u ovom članku privremene su i ne primjenjuju se nakon što:

- (a) stranke postignu sporazumno rješenje u skladu s člankom 3.39. (Sporazumno rješenje); ili
- (b) stranke postignu dogovor o tome usklađuje li se mjerom o kojoj je obaviješteno u skladu s člankom 3.37. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom nakon donošenja privremenih korektivnih mjera u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom) stavkom 1. stranka protiv koje je izjavljen prigovor s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene); ili

- (c) se povuku ili izmijene sve mjere za koje je utvrđeno da nisu u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene) kako bi se uskladile s tim odredbama, kako se zahtijeva u skladu s člankom 3.37. (Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom nakon donošenja privremenih korektivnih mjera u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom) stavkom 2.

ČLANAK 3.37.

Preispitivanje mjera poduzetih za postupanje u skladu s odlukom
nakon donošenja privremenih korektivnih mjera u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom

1. Stranka protiv koje je izjavljen prigovor obavješćuje stranku koja je izjavila prigovor i Odbor o svakoj mjeri koju je poduzela za postupanje u skladu s odlukom arbitražnog vijeća i o svojem zahtjevu za ukidanje mjera koje je zatražila stranka koja je izjavila prigovor.
2. Ako stranke ne postignu dogovor o tome usklađuje li se stranka protiv koje je izjavljen prigovor mjerom o kojoj je obaviješteno s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene) u roku od 30 dana od datuma primitka obavijesti, stranka koja je izjavila prigovor pisanim putem zahtijeva od izvornog arbitražnog vijeće da odluči o tom pitanju. Taj se zahtjev istodobno šalje drugoj stranci i Odboru. Arbitražno vijeće dostavlja svoju odluku strankama i Odboru u roku od 45 dana od datuma podnošenja zahtjeva. Ako arbitražno vijeće odluči da mjere poduzete kako bi se postupilo u skladu s odlukom jesu u skladu s odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene), ukidaju se mjere iz članka 3.36. (Privremene korektivne mjere u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom).

ČLANAK 3.38.

Suspenzija i okončanje arbitražnog postupka

1. Na zahtjev obje stranke, arbitražno vijeće suspendira svoj rad u bilo kojem trenutku na vremensko razdoblje o kojem su se dogovorile stranke, ali koje ne premašuje 12 mjeseci. Arbitražno vijeće nastavlja s radom na kraju tog dogovorenog razdoblja na pisani zahtjev stranke koja je izjavila prigovor, ili prije kraja tog dogovorenog razdoblja na pisani zahtjev obje stranke. Ako stranka koja je izjavila prigovor ne zatraži nastavak rada arbitražnog vijeća prije isteka dogovorenog razdoblja, postupci rješavanja sporova pokrenuti u skladu s ovim odjeljkom smatraju se okončanim. Podložno članku 3.45. (Odnos prema obvezama u okviru WTO-a), suspenzijom i okončanjem rada arbitražnog vijeća ne dovode se u pitanje prava bilo koje od stranaka u drugim postupcima.
2. Stranke se mogu, u bilo kojem trenutku, pisanim putem dogovoriti o okončanju postupka rješavanja sporova koji je pokrenut u skladu s ovim odjeljkom.

ČLANAK 3.39.

Sporazumno rješenje

Stranke u bilo kojem trenutku mogu postići sporazumno rješenje spora u skladu s ovim odjeljkom. O takvom rješenju obavješćuju Odbor i arbitražno vijeće. Ako je rješenje potrebno odobriti u skladu s relevantnim nacionalnim postupcima bilo koje od stranaka, u obavijesti se upućuje na taj zahtjev i suspendira se postupak rješavanja spora pokrenut u skladu s ovim odjeljkom. Postupak se okončava ako takvo odobrenje nije potrebno, ili nakon primitka obavijesti o završetku takvih nacionalnih postupaka.

ČLANAK 3.40.

Poslovnik

1. Postupci rješavanja sporova u skladu s ovim odjeljkom uređeni su Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).
2. Sastanci arbitražnog vijeća otvoreni su za javnost u skladu s Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).

ČLANAK 3.41.

Dostavljanje informacija

1. Na zahtjev stranke ili na vlastitu inicijativu, arbitražno vijeće može pribaviti informacije iz bilo kojeg izvora, između ostalog od stranaka uključenih u spor, a koje smatra prikladnima za arbitražni postupak. Arbitražno vijeće ima pravo zatražiti relevantna mišljenja stručnjaka ako smatra da je to primjereno. Prije odabira takvih stručnjaka arbitražno vijeće savjetuje se sa strankama. Sve informacije pribavljene na taj način moraju se dostaviti strankama te se strankama mora omogućiti da daju primjedbe.
2. Zainteresirane fizičke i pravne osobe stranaka ovlaštene su arbitražnom vijeću podnositi podneske *amicus curiae* u skladu s Prilogom 9. (Pravilnik o arbitraži).

ČLANAK 3.42.

Pravila tumačenja

Arbitražno vijeće tumači odredbe iz članka 3.25. (Područje primjene) u skladu s uobičajenim pravilima tumačenja međunarodnog javnog prava, između ostalog pravilima kodificiranim u Bečkoj konvenciji o pravu međunarodnih ugovora. Ako je obveza iz ovog Sporazuma identična obvezi iz Sporazuma o WTO-u, arbitražno vijeće uzima u obzir odgovarajuća tumačenja iz odluka tijela WTO-a za rješavanje sporova (dalje u tekstu „DSB”). Odlukama arbitražnog vijeća ne mogu se povećavati niti smanjivati prava i obveze predviđene u odredbama iz članka 3.25. (Područje primjene).

ČLANAK 3.43.

Odluke arbitražnog vijeća

1. Arbitražno vijeće nastoji odluke donositi konsenzusom. Ako se odluka ipak ne može donijeti konsenzusom, o spornom pitanju odlučuje se većinom glasova.
2. Odluke arbitražnog vijeća obvezujuće su za stranke i ne stvaraju prava ili obveze fizičkim ili pravnim osobama. Odluka mora sadržavati nalaze o činjeničnom stanju, primjenjivosti odgovarajućih odredaba iz članka 3.25. (Područje primjene) i obrazloženje nalaza i zaključaka koje je donijelo arbitražno vijeće. Odbor objavljuje odluke arbitražnog vijeća u cijelosti, osim ako odluči da to neće učiniti kako bi osigurao povjerljivost informacija koje je bilo koja od stranaka označila povjerljivima.

ČLANAK 3.44.

Popis arbitara

1. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma stranke sastavljaju popis od pet osoba koje su voljne i sposobne obavljati funkciju predsjednika arbitražnog vijeća iz članka 3.29. (Osnivanje arbitražnog vijeća).

2. Najkasnije šest mjeseci nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma Odbor sastavlja popis od najmanje 10 osoba koje su voljne i spremne obavljati funkciju arbitra. Nakon stupanja na snagu ovog Sporazuma svaka stranka predlaže najmanje pet osoba koje će obavljati funkciju arbitra.
3. Odbor osigurava održavanje popisa osoba koje trebaju obavljati funkciju predsjednika ili arbitra u skladu sa stavkom 1., odnosno stavkom 2.
4. Arbitri moraju posjedovati specijalizirano znanje ili iskustvo u području prava i međunarodne trgovine ili ulaganja ili u području rješavanja sporova koji proizlaze iz međunarodnih sporazuma o trgovini. Moraju biti neovisni, nastupati u vlastito ime i ne smiju biti povezani s vladom niti jedne od stranaka te moraju poštovati odredbe iz Priloga 11. (Kodeks ponašanja za arbitre i medijatore).

ČLANAK 3.45.

Odnos prema obvezama u okviru WTO-a

1. Primjenom odredaba o rješavanju sporova ovog odjeljka ne dovodi se u pitanje eventualno postupanje u okviru WTO-a, uključujući postupak rješavanja sporova.

2. Neovisno o stavku 1., ako je stranka, u vezi s određenom mjerom, pokrenula postupak rješavanja sporova, bilo u skladu s ovim odjeljkom ili u skladu sa Sporazumom o WTO-u, ona ne smije pokrenuti postupak rješavanja sporova u vezi s istom mjerom pred nekim drugim tijelom prije okončanja prvog postupka. Osim toga, stranke ne smiju pokrenuti postupak rješavanja sporova i u skladu s ovim odjeljkom i u skladu sa Sporazumom o WTO-u, osim ako su predmet spora bitno različite obveze iz obaju sporazuma, ili ako odabrani forum zbog postupovnih razloga ili razloga povezanih s nadležnosti ne može odlučivati o zahtjevu kojim se zahtijeva postupanje u vezi s povredom te obveze, pod uvjetom da nemogućnost foruma da odlučuje nije rezultat nemarnog postupanja stranke u sporu.

3. Za potrebe stavka 2.:

- (a) postupci rješavanja sporova u skladu sa Sporazumom o WTO-u smatraju se pokrenutima kada stranka dostavi zahtjev za osnivanje vijeća u skladu s člankom 6. Dogovora o pravilima i postupcima za rješavanje sporova iz Priloga 2. Sporazumu o WTO-u (dalje u tekstu: „DSU”), a smatraju se završenima kada DSB prihvati izvješće vijeća i izvješće žalbenog tijela, ovisno o slučaju, u skladu s člankom 16. i člankom 17. stavkom 14. DSU-a; i
- (b) postupci rješavanja sporova u skladu s ovim odjeljkom smatraju se pokrenutima kada stranka dostavi zahtjev za osnivanje arbitražnog vijeća u skladu s člankom 3.28. (Pokretanje arbitražnog postupka) stavkom 1. i smatraju se završenima kada arbitražno vijeće svoju odluku dostavi strankama i Odboru u skladu s člankom 3.32. (Odluka arbitražnog vijeća) stavkom 2. ili kada stranke postignu sporazumno rješenje u skladu s člankom 3.39. (Sporazumno rješenje).

4. Ništa u ovom odjeljku ne sprečava stranku da primijeni suspenziju obveza koju je odobrio DSB. Nije dopušteno pozivati se na Sporazum o WTO-u ni na EUSFTA-u kako bi se stranku spriječilo da poduzme odgovarajuće mjere u skladu s člankom 3.36. (Privremene korektivne mjere u slučaju nepostupanja u skladu s odlukom) ovog odjeljka.

ČLANAK 3.46.

Rokovi

1. Svi rokovi utvrđeni u ovom odjeljku, između ostalog rokovi u kojima arbitražna vijeća trebaju priopćiti svoje odluke, računaju se u kalendarskim danima, pri čemu je prvi dan roka dan nakon radnje ili događaja na koji se rok odnosi, osim ako je određeno drugačije.
2. Stranke mogu sporazumno izmijeniti sve rokove iz ovog odjeljka.

ČETVRTO POGLAVLJE

INSTITUCIONALNE, OPĆE I ZAVRŠNE ODREDBE

ČLANAK 4.1.

Odbor

1. Stranke osnivaju Odbor koji se sastoji od predstavnika stranke EU i Singapura („Odbor”).
2. Odbor se sastaje naizmjenice u Uniji ili Singapuru svake dvije godine ili bez neopravdane odgode na zahtjev jedne od stranaka. Odborom supredsjedaju član Europske komisije nadležan za trgovinu i ministar trgovine i industrije Singapura odnosno njihovi zamjenici. Odbor sporazumno utvrđuje raspored sastanaka i utvrđuje svoje dnevni red te može donijeti svoj poslovnik.
3. Odbor:
 - (a) osigurava pravilnu primjenu ovog Sporazuma;
 - (b) nadzire i olakšava provedbu i primjenu ovog Sporazuma te promiče njegove opće ciljeve;

- (c) razmatra načine daljnjeg jačanja ulagačkih odnosa između stranaka;
- (d) preispituje teškoće do kojih može doći u provedbi trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) te razmatra njihova moguća poboljšanja, osobito s obzirom na iskustva i razvoja događaja u okviru drugih međunarodnih foruma;
- (e) općenito revidira funkcioniranje trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka), između ostalog uzimanjem u obzir svih poteškoća proizašlih iz naporâ za uspostavu multilateralnog mehanizma za rješavanje sporova iz članka 3.12. (Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova);
- (f) ne dovodeći u pitanje treće poglavlje (Rješavanje sporova), nastoji riješiti probleme koji bi mogli nastati u područjima obuhvaćenim ovim Sporazumom ili rješava sporove koji bi mogli nastati u vezi s tumačenjem i primjenom ovog Sporazuma; i
- (g) razmatra sva ostala pitanja koja su važna za područje obuhvaćeno ovim Sporazumom.

4. Odbor može, uz suglasnost stranaka i nakon što svaka od stranaka ispuni svoje pravne zahtjeve i dovrši svoje postupke, odlučiti:

- (a) imenovati članove Suda i članove Žalbenog suda u skladu s člankom 3.9. (Prvostupanjski sud) stavkom 2. i člankom 3.10. (Žalbeni sud) stavkom 2., povećati ili smanjiti broj članova u skladu s člankom 3.9. stavkom 3. i člankom 3.10. stavkom 3. te razriješiti dužnosti člana Suda ili Žalbenog suda u skladu s člankom 3.11. (Etičke norme) stavkom 5.;

- (b) odrediti mjesečni honorar članova Suda i Žalbenog suda u skladu s člankom 3.9. stavkom 12. i člankom 3.10. stavkom 11., iznos dnevnih naknada za članove koji obnašaju dužnost u sudskom vijeću Žalbenog suda i predsjednike Suda i Žalbenog suda u skladu s člankom 3.10. stavkom 12. i člankom 3.9. stavkom 13.;
- (c) pretvoriti honorar i druge naknade i naknade troškova članova Suda i Žalbenog suda u redovnu plaću u skladu s člankom 3.9. stavkom 15. i člankom 3.10. stavkom 13.;
- (d) utvrditi sve potrebne prijelazne mjere u skladu s člankom 3.12. (Multilateralni mehanizam za rješavanje sporova);
- (e) donijeti dodatna pravila o naknadama u skladu s člankom 3.21. stavkom 5. (Troškovi);
- (f) donijeti tumačenja odredaba ovog Sporazuma koja su obvezujuća za stranke i sva tijela osnovana u skladu s ovim Sporazumom, uključujući Sud i Žalbeni sud iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) i arbitražna vijeća iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama); i
- (g) donijeti pravila kojima se dopunjuju primjenjiva pravila za rješavanje sporova ili pravila obuhvaćena u prilogima. Takva pravila obvezujuća su za Sud i Žalbeni sud iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) i arbitražna vijeća iz trećeg poglavlja (Rješavanje sporova) odjeljka B (Rješavanje sporova među strankama).

ČLANAK 4.2.

Donošenje odluka

1. Stranke mogu donositi odluke u Odboru ako je tako predviđeno u ovom Sporazumu. Odluke donesene u Odboru obvezuju stranke, koje moraju poduzimati potrebne mjere za provedbu tih odluka.
2. Odbor može davati odgovarajuće preporuke ako je tako predviđeno u ovom Sporazumu.
3. Odbor sastavlja svoje odluke i preporuke na temelju dogovora između stranaka.

ČLANAK 4.3.

Izmjene

1. Stranke se mogu dogovoriti izmijeniti ovaj Sporazum. Izmjene ovog Sporazuma stupaju na snagu nakon što stranke razmijene pisane obavijesti u kojima se potvrđuje da su ispunile svoje primjenjive pravne zahtjeve i dovršile svoje postupke, kako je utvrđeno u instrumentu o izmjeni.

2. Neovisno o stavku 1., stranke mogu u Odboru donijeti odluke o izmjenama ovog Sporazuma kada je to predviđeno u ovom Sporazumu.

ČLANAK 4.4.

Bonitetno izuzeće

1. Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao da sprečava stranku da donosi ili održava razumne mjere iz bonitetnih razloga, kao što su:

- (a) zaštita ulagača, deponenata, osiguranika ili osoba prema kojima pružatelj financijskih usluga ima fiducijarnu obvezu;
- (b) održavanje sigurnosti, pouzdanosti, cjelovitosti ili financijske odgovornosti pružatelja financijskih usluga; ili
- (c) osiguranje integriteta i stabilnosti financijskog sustava stranke.

2. Te mjere ne smiju opterećivati više nego što je potrebno za ostvarenje cilja i ne smiju predstavljati sredstvo arbitrarne ili neopravdane diskriminacije protiv pružatelja financijskih usluga druge stranke u usporedbi s vlastitim sličnim pružateljima financijskih usluga niti smiju predstavljati prikriveno ograničenje trgovine uslugama.

3. Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači kao da se od stranke zahtijeva otkrivanje informacija koje se odnose na poslove i račune pojedinačnih klijenata ili otkrivanje bilo kakvih povjerljivih ili zaštićenih informacija koje su u vlasništvu javnih subjekata.

ČLANAK 4.5.

Iznimke u vezi sa sigurnošću

Ništa se u ovom Sporazumu ne tumači na sljedeće načine:

- (a) tako da se od bilo koje stranke zahtijeva dostava informacija čije bi odavanje ona smatrala protivnim svojim bitnim sigurnosnim interesima;
- (b) tako da sprečava bilo koju od stranaka u poduzimanju bilo koje radnje koju smatra potrebnom radi zaštite svojih bitnih sigurnosnih interesa:
 - i. u vezi s proizvodnjom oružja, streljiva i ratnog materijala i trgovinom njima te u vezi s trgovinom drugim proizvodima i materijalima i s gospodarskim djelatnostima koje se izravno ili neizravno obavljaju za potrebe opskrbe vojnih snaga;
 - ii. u vezi s pružanjem usluga koje se izravno ili neizravno obavljaju u svrhu opskrbe vojnih snaga;

- iii. povezane s materijalima pogodnima za fisiju ili fuziju ili s materijalima iz kojih su takvi materijali dobiveni; ili
 - iv. poduzete u vrijeme rata ili drugim hitnim situacijama u međunarodnim odnosima ili radi zaštite ključne javne infrastrukture (to se odnosi na komunikacije, infrastrukturu za opskrbu električnom energijom ili vodom s pomoću koje se opća javnost opskrbljuje temeljnim proizvodima i uslugama) od namjernih pokušaja njezina onemogućivanja ili ometanja;
- (c) tako da sprečava bilo koju od stranaka u poduzimanju bilo koje radnje u svrhu održavanja međunarodnog mira i sigurnosti.

ČLANAK 4.6.

Oporezivanje

1. Ovaj se Sporazum primjenjuje na mjere oporezivanja u mjeri u kojoj je takva primjena nužna za provedbu odredaba ovog Sporazuma¹.

¹ Pojam „odredbe ovog Sporazuma” znači odredbe kojima se odobrava:

- (a) nediskriminirajući tretman ulagačima na način i u mjeri predviđenoj u članku 2.3. (Nacionalni tretman); i
- (b) zaštita ulagačima i njihovim ulaganjima od izvlaštenja na način i u mjeri predviđenoj u članku 2.6. (Izvlaštenje).

2. Ništa u ovom Sporazumu ne utječe na prava i obveze Unije ili bilo koje od njezinih država članica ili prava i obveze Singapura, koji proizlaze iz bilo kojeg poreznog sporazuma između Unije i Singapura ili između bilo koje države članice Unije i Singapura. U slučaju bilo kakve neusklađenosti između ovog Sporazuma i bilo kojeg takvog sporazuma, taj sporazum ima prednost u mjeri u kojoj postoji neusklađenost. U slučaju poreznog sporazuma između Unije i Singapura ili između bilo koje države članice Unije i Singapura, nadležna tijela iz tog sporazuma isključivo su odgovorna za utvrđivanje postoji li neusklađenost između ovog Sporazuma i tog sporazuma.
3. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava nijednu stranku da donese ili održava mjeru oporezivanja koja se temelji na razlikama između poreznih obveznika na temelju razumnih kriterija, kao što su porezni obveznici koji nisu u istoj situaciji, posebno u vezi s njihovim boravištem i u odnosu na mjesto na kojem ulažu svoj kapital¹.
4. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava donošenje ili održavanje mjere čiji je cilj sprečavanje izbjegavanja ili utaje poreza u skladu s poreznim odredbama sporazuma o izbjegavanju dvostrukog oporezivanja i drugih poreznih aranžmana ili domaćih poreznih propisa.

¹ Podrazumijeva se da su stranke suglasne da ništa u ovom Sporazumu ne sprečava nijednu mjeru oporezivanja koja je usmjerena na dobrobit društva, javno zdravlje ili druge društvene ciljeve ili na makroekonomsku stabilnost; ili porezne olakšice na temelju sjedišta, a ne na temelju državljanstva osobe koja je vlasnik poduzeća. Mjere oporezivanja koje su usmjerene na ostvarivanje makroekonomske stabilnosti jesu mjere uvedene kao reakcija na trendove u nacionalnom gospodarstvu radi uklanjanja ili sprečavanja neravnoteže u sustavu koja ugrožava stabilnost nacionalnog gospodarstva.

5. Ništa u ovom Sporazumu ne sprečava Singapur da donese ili održava mjere oporezivanja koje su potrebne za zaštitu prevladavajućeg javnog interesa Singapura koji proizlazi iz posebnih prostornih ograničenja.

ČLANAK 4.7.

Posebna iznimka

Ništa u ovom Sporazumu ne primjenjuje se na djelatnosti koje obavlja središnja banka ili monetarno tijelo ili neki drugi javni subjekt u provedbi monetarne ili tečajne politike.

ČLANAK 4.8.

Državni fondovi

Svaka stranka potiče svoje državne fondove da poštuju općeprihvaćena načela i prakse – načela iz Santiaga.

ČLANAK 4.9.

Otkrivanje informacija

1. Ništa u ovom Sporazumu ne tumači se kao da zahtijeva od stranke otkrivanje povjerljivih informacija čije bi objavljivanje ometalo izvršavanje zakonodavstva ili bi na neki drugi način bilo protivno javnom interesu, ili povjerljivih informacija koje bi mogle dovesti u pitanje legitimne komercijalne interese određenih javnih ili privatnih poduzeća.
2. Ako stranka Odboru dostavlja informacije koje se smatraju povjerljivima u skladu s njezinim zakonima i propisima, druga stranka te informacije tretira kao povjerljive, osim ako se stranka koja je dostavila informacije suglasi s drugačijim tretmanom.

ČLANAK 4.10.

Ispunjavanje obveza

Svaka stranka poduzima opće ili posebne mjere potrebne za ispunjavanje svojih obveza iz ovog Sporazuma. Stranke će se pobrinuti da se postignu ciljevi utvrđeni u ovom Sporazumu.

ČLANAK 4.11.

Nepostojanje izravnog učinka

Podrazumijeva se da se ništa u ovom Sporazumu ne tumači kao dodjeljivanje prava ili nametanje obveza osobama, osim onih prava i obveza nastalih između stranaka na temelju međunarodnog javnog prava.

ČLANAK 4.12.

Odnos s drugim sporazumima

1. Ovaj je Sporazum sastavni dio ukupnih odnosa između Unije i njezinih država članica, s jedne strane, i Singapura, s druge strane, kako su uređeni Sporazumom o partnerstvu i suradnji te čini dio zajedničkog institucionalnog okvira. On čini poseban sporazum kojim se provode odredbe o trgovini i ulaganjima Sporazuma o partnerstvu i suradnji.
2. Podrazumijeva se da su stranke suglasne da ništa u ovom Sporazumu ne zahtijeva od njih da djeluju na način koji nije u skladu s njihovim obvezama u okviru WTO-a.

3. (a) Stupanjem na snagu ovog Sporazuma sporazumi između država članica Unije i Singapura navedeni u Prilogu 5. (Sporazumi iz članka 4.12.), uključujući prava i obveze koji proizlaze iz tih sporazuma, prestaju proizvoditi učinke te ih zamjenjuje ovaj Sporazum.
- (b) U slučaju privremene primjene ovog Sporazuma u skladu s člankom 4.15. (Stupanje na snagu) stavkom 4., primjena odredaba sporazuma navedenih u Prilogu 5. (Sporazumi iz članka 4.12.) kao i prava i obveza koji proizlaze iz tih sporazuma suspendira se od datuma početka privremene primjene. Ako se ovaj Sporazum prestane privremeno primjenjivati, a ne stupi na snagu, suspenzija prestaje, a vrijede sporazumi navedeni u Prilogu 5. (Sporazumi iz članka 4.12.).
- (c) Neovisno o stavku 3. točki (a) i stavku 3. točki (b), može se podnijeti zahtjev na temelju odredaba nekog od sporazuma iz Priloga 5. (Sporazumi iz članka 4.12.) u pogledu tretmana dodijeljenog dok je takva sporazum bio na snazi, u skladu s pravilima i postupcima utvrđenima u tom sporazumu i pod uvjetom da nije prošlo više od tri godine od datuma suspenzije sporazuma na temelju stavka 3. točke (b) ili, ako sporazum nije suspendiran, na temelju stavka 3. točke (b) od datuma stupanja na snagu ovog Sporazuma.

- (d) Neovisno o stavku 3. točki (a) i stavku 3. točki (b), ako se ovaj Sporazum prestane privremeno primjenjivati, a ne stupi na snagu, zahtjev se može podnijeti u skladu s trećim poglavljem (Rješavanje sporova) odjeljkom A (Rješavanje sporova između ulagača i stranaka) u pogledu tretmana dodijeljenog tijekom razdoblja privremene primjene ovog Sporazuma pod uvjetom da nije prošlo više od tri godine od datuma prestanka privremene primjene.

Za potrebe ovog stavka ne primjenjuje se definicija izraza „stupanje na snagu ovog Sporazuma” predviđena u članku 4.15. (Stupanje na snagu) stavku 4. točki (d).

ČLANAK 4.13.

Teritorijalna primjena

Ovaj Sporazum primjenjuje se:

- (a) u odnosu na stranku EU, na područjima na kojima se primjenjuju Ugovor o Europskoj uniji i Ugovor o funkcioniranju Europske unije te u skladu s uvjetima utvrđenim u tim Ugovorima; i
- (b) u odnosu na Singapur, na njegovu državnom području.

Upućivanja na „državno područje” ili „područje” u ovom Sporazumu shvaćaju se u tom smislu, osim ako je izričito predviđeno drugačije.

ČLANAK 4.14.

Prilozi i dogovori

Prilozi ovom Sporazumu i dogovori uz ovaj Sporazum čine njegov sastavni dio.

ČLANAK 4.15.

Stupanje na snagu

1. Ovaj Sporazum stranke odobravaju u skladu s vlastitim postupcima.
2. Ovaj Sporazum stupa na snagu prvoga dana drugoga mjeseca koji slijedi nakon mjeseca u kojem su stranke razmijenile pisane obavijesti kojima se potvrđuje ispunjenje njihovih odgovarajućih pravnih zahtjeva i okončanje njihovih postupaka za stupanje ovog Sporazuma na snagu. Stranke se mogu dogovoriti o drugom datumu.
3. Obavijesti se šalju glavnom tajniku Vijeća Unije i direktoru Odjela za Sjevernu Ameriku i Europu singapurskog Ministarstva trgovine i industrije ili njihovim sljednicima.

4. (a) Ovaj se Sporazum može privremeno primjenjivati ako se stranke tako dogovore. U tom slučaju ovaj Sporazum primjenjuje se od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon datuma na koji su se Unija i Singapur međusobno obavijestili o tome da su njihovi odgovarajući postupci okončani. Stranke se mogu dogovoriti o drugom datumu.
- (b) U slučaju da se određene odredbe ovog Sporazuma ne mogu privremeno primijenjivati, stranka koja ne može provesti takvu privremenu primjenu obavještuje drugu stranku o odredbama koje se ne mogu privremeno primijenjivati.

Neovisno o stavku 4. točki (a), pod uvjetom da je druga stranka završila potrebne postupke i da u roku od 10 dana od obavijesti da se pojedine odredbe ne mogu privremeno primjenjivati nije uložila prigovor, odredbe ovog Sporazuma koje nisu navedene u obavijesti privremeno se primjenjuju od prvog dana mjeseca koji slijedi nakon obavijesti.

- (c) Unija ili Singapur mogu otkazati privremenu primjenu upućivanjem pisane obavijesti drugoj stranci. Otkaz počinje proizvoditi učinke prvog dana drugog mjeseca nakon obavijesti.
- (d) Ako se ovaj Sporazum ili određene njegove odredbe primjenjuju privremeno, izraz „stupanje ovog Sporazuma na snagu“ tumači se kao da se odnosi na datum početka privremene primjene. Odbor može obavljati svoje zadaće tijekom privremene primjene ovog Sporazuma. Sve odluke donesene u okviru obavljanja tih zadaća prestaju proizvoditi učinke samo ako prestane privremena primjena ovog Sporazuma i ovaj Sporazum ne stupi na snagu.

ČLANAK 4.16.

Trajanje

1. Ovaj Sporazum sklapa se na neograničeno vrijeme.
2. Stranka EU ili Singapur može pisanim putem obavijestiti drugu stranku o svojoj namjeri da otkaže ovaj Sporazum.
3. Ovaj Sporazum prestaje šest mjeseci nakon obavijesti iz stavka 2., ne dovodeći u pitanje članak 4.17. (Prestanak).
4. U roku od 30 dana od dostavljanja obavijesti iz stavka 2., bilo koja od stranaka može zatražiti savjetovanje o tome treba li otkazivanje pojedinih odredaba ovog Sporazuma početi proizvoditi učinke na datum koji je kasniji od onog predviđenog u stavku 3. Takva savjetovanja počinju u roku od 30 dana od kada stranka dostavi takav zahtjev.

ČLANAK 4.17.

Prestanak

Ako se ovaj Sporazum otkaže u skladu s člankom 4.16. (Trajanje), ovaj Sporazum nastavlja proizvoditi učinke u dodatnom razdoblju od 20 godina od tog datuma u pogledu obuhvaćenih ulaganja ostvarenih prije datuma na koji je ovaj Sporazum otkazan. Ovaj se članak ne primjenjuje ako privremena primjena ovog Sporazuma prestane i ovaj Sporazum ne stupi na snagu.

ČLANAK 4.18.

Pristupanje novih država članica Uniji

1. Unija odmah obavješćuje Singapur o svim zahtjevima za pristupanje trećih zemalja Uniji.
2. Tijekom pregovora između Unije i zemlje kandidatkinje koja želi pristupiti Unija nastoji:
 - (a) dostaviti Singapuru, u mjeri u kojoj je to moguće, sve informacije koje Singapur zatraži o svim pitanjima obuhvaćenima ovim Sporazumom; i
 - (b) uzeti u obzir zabrinutost koju je izrazio Singapur.

3. Unija što je prije moguće obavješćuje Singapur o ishodu pregovora o pristupanju sa zemljom kandidatkinjom i obavješćuje Singapur o stupanju na snagu svih pristupanja Uniji.
4. U kontekstu Odbora, i dovoljno unaprijed prije datuma pristupanja treće zemlje Uniji, stranke ispituju moguće učinke takvog pristupanja na ovaj Sporazum. Stranke odlukom Odbora mogu uspostaviti potrebne prilagodbe ili prijelazne aranžmane.
5. Svaka nova država članica Europske unije pristupa ovom Sporazumu polaganjem akta o pristupu ovom Sporazumu kod glavnog tajnika Vijeća Unije i direktora Odjela za Sjevernu Ameriku i Europu singapurskog Ministarstva trgovine i industrije ili kod njihovih sljednika.

ČLANAK 4.19.

Vjerodostojni tekstovi

Ovaj je Sporazum sastavljen u po dva primjerka na bugarskom, češkom, danskom, engleskom, estonskom, finskom, francuskom, grčkom, hrvatskom, latvijskom, litavskom, mađarskom, malteškom, nizozemskom, njemačkom, poljskom, portugalskom, rumunjskom, slovačkom, slovenskom, španjolskom, švedskom i talijanskom jeziku, pri čemu je svaki od tih tekstova jednako vjerodostojan.

Sastavljeno u

Za Europsku uniju i njezine države članice

Za Republiku Singapur